

Auschwitz
65 år:

Hvad med
dem der
overlevede?

HUMmagasinet

Nr. 1 marts 2010

Udgiver

Det Humanistiske Fakultet
Jens Chr. Skous Vej 3
8000 Århus C
Tlf. 8942 6923
Fax: 8942 1200
FirstClass e-post:
HUMmagasinet
E-post:
hummagasinet@hum.au.dk
www.humaniora.au.dk/
nyheder/hummagasinet

Redaktion

Gitte Bindzus Foldager (red.)
Marie Louise Gammelgaard (red.)
Marianne Ester Back (red.)
Svend Aage Mogensen (ansv.)
Casper Hartmann Dam
Stefan M. Rasmussen

Forsidefotos

Nicky Bonne

Layout og tryk

Zeuner Grafisk as

Gengivelse

Gengivelse af redaktionelt indhold er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Oplag

5.000 eksemplarer.

ISSN

0908-5343

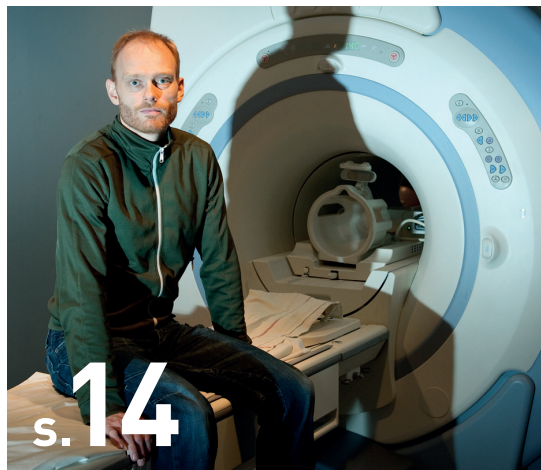
- 4 Side- og suppleringsfag skifter navn
- 5 Rød mand stå, grøn mand gå
- 6 Styret af lyst
- 8 Evighedsstuderende en uddøende race?
- 10 Syv nye MSO-professorer
- 13 Trivsel under gennemsnittet
- 14 En ræv bag sproget
- 22 Musik til fløjlsrevolutionen
- 24 Prisvindende kosmopolit
- 26 EliteForsk rejsestipendium til ph.d.-studerende fra Nordisk
- 30 Auschwitz 65 år - Fortællinger, hvor der ikke er nogen helte
- 37 Nekrolog: Peter Bøgh Andersen

Deadline næste nummer:

Deadline er 26. april (større ting dog før)
Næste nummer udkommer 17. maj

INDHOLD

SIDE- OG SUPPLERINGSFAG SKIFTER NAVN

Samtidig bliver der større valgfrihed på de humanistiske uddannelser

Af Marie Louise Gammelgaard · mlg@hum.au.dk

Fra 1. september 2010 skifter sidefag og suppleringsfag navn til "tilvalg". Tilvalget på bacheloruddannelsens 5. og 6. semester kommer til at hedde "bachelortilvalg" og vægte 45 ECTS, og alle studerende på Det Humanistiske Fakultet har sådan et som en del af deres uddannelse. På kandidatuddannelsen bliver det der tidligere blev kaldt "anden del af sidefaget" fremover kaldt "kandidattilvalg" – dette tilvalg er rettet mod studerende, som gerne vil have faglig kompetence til at undervise i gymnasiet. Den nye terminologi har baggrund i en ændret studiestruktur, som træder gradvist i kraft fra efteråret og også giver de studerende større valgfrihed.

Bachelortilvalg – med større valgfrihed

På bacheloruddannelsen skal alle studerende fortsat have et tilvalg. Nyt er det, at bachelortilvalget fremover vægter 45 ECTS mod de tidligere suppleringsfags 60 ECTS. Samtidig får de studerende, der ikke har centralt fag indenfor gymnasiefagrækken (f.eks. nordisk, historie, engelsk), større frihed til at sammensætte deres uddannelse.

Mens der tidligere har været begrænsninger på, hvad denne gruppe studerende kunne vælge, kan for eksempel en antropologi-studerende nu vælge engelsk eller film og tv – bachelortilvalget er fuldstændig frit.

– Alle bachelortilvalg er åbne for alle. Idéen er, at vi gerne vil åbne hele pakken op indenfor Humaniora, så det bliver mere fleksibelt, siger fuldmægtig Jesper Sølund Hansen fra Det Humanistiske Fakultetssekretariats studieområde.

Feltarbejde eller yndlingsforfatter

Hvordan de studerende bruger deres bachelortilvalg i forhold til det centrale fag, er op til den enkelte. Nogle der læser antropologi vælger måske et sprogfag, fordi de gerne vil ud på feltarbejde. Nogle vil måske gerne til udlandet og arbejde, når de bliver færdige med studiet. Mens andre måske gerne vil lære et sprog for at læse yndlingsforfatteren på originalsproget, eller vælger film og tv for at formidle deres fag visuelt. Bachelortilvalget er altså en oplagt mulighed for at åbne for nye interesser og karriereveje.

Kandidattilvalg – med færre point

Går man efter at blive gymnasielærer, skal man tage et kandidattilvalg for at kunne undervise. Har man centralt fag inden for gymnasieskolens fagrække, giver det fag, man vælger som bachelortilvalg, mulighed for at skifte til kandidattilvalg indenfor samme fag (hvis det vel at mærke findes som kandidattilvalg – for eksempel dramaturgi, spansk, og idéhistorie).

Kandidattilvalget er placeret på kandidatdelens første år. For de studerende, der skal i gang med deres kandidatuddannelse til september, vægter kandidattilvalget 60 ECTS, ligesom sidefaget gjorde tidligere. Men på længere sigt vil kandidattilvalget ikke vægte lige så meget på eksamensbeviset som de tidligere sidefag. Fra september 2011 kommer kandidattilvalget ligesom bachelortilvalget til at tælle 45 ECTS.

En momentan undtagelse: Tre suppleringsfag fortsætter

Også først fra september 2011 er den nye terminologi og struktur helt gennemført på bacheloruddannelserne. Fagene medievidenskab, multimedier samt it og organisationer fortsætter nemlig i studieåret 2010/2011 som suppleringsfag. Mens bachelortilvalg kommer til at vægte 45 ECTS, tæller de tre fag stadig 60 ECTS i det kommende studieår. De studerende skal her lave bachelorprojektet som en del af suppleringsfaget. Herefter er der ikke længere noget, der hedder suppleringsfag på Humaniora, og alle studerende skal lave bachelorprojektet som en del af deres centrale fag.

Frist for ansøgning til bachelortilvalg er 15. april 2010

Brug for mere information?

- ▶ Læs om retningslinjer og optagelse på www.au.dk/tilvalg/optag
- Spørgsmål om den nye studiestruktur kan rettes til studievejledningen på instituttet eller vejledningen på fakultetssekretariatet.
- ▶ Se en oversigt over vejledningscentre på: www.humaniora.au.dk/uddannelse/vejledning

ITT – Individuelt tilrettelagt tilvalg

Det er stadig muligt selv at tilrettelægge tredje år af sin bacheloruddannelse – et såkaldt ITT, hvor man studerer til 45 ECTS efter eget valg på et andet universitet i verden.

- ▶ Læs mere om ITT på www.humaniora.au.dk/uddannelse/ophold/udland/itt

Vær opmærksom på, at ikke alle hovedområder på universitetet bruger de samme betegnelser for tilvalg

RØD MAND STÅ

GRØN MAND GÅ

Tunnelen under Ringgaden blev i januar måned udstyret med et trafiklys akkompagneret af absurde lyde: fæksret marchband, høner, fluer og et SWAT-team. HUMmagasinet har fået flere nysgerrige henvendelser fra ansatte, der gerne ville høre svaret på mystikken. Det var humanistisk, stod bag!

FOTO: MADS DALEGAARD, FOTOFDELINGEN, NISSA

Vi har vænnet os til trafikkonventionerne, men hvad sker der, hvis vi flytter dem indenfor og sætter ny lyd til? spørger tre kandidatstuderende fra Audiodesign i et eksamensprojekt

Af Marianne Ester Back · men@hum.au.dk

Tunnelen under Ringgaden snor sig mellem universitetets forskellige afdelinger, og det har den gjort siden 1964. Hensigten er klar: den er en genvej, så du undgår Ringgadens trafik og ventetid ved fodgængerovergangene og samtidig kommer tørskoet over på den anden side. Men sådan har det ikke været i januar måned. Cirka i midten af tunnelen blev man mødt af et indendørs trafiklys og to hvide streger tapet på tværs af gangen, der fører ind i muren. Hvad ville du gøre? Stoppe op for rødt lys eller gå videre? Der kan jo ikke komme noget på tværs og forhindre din fremfærd, eller kan der? Pludselig i det fjerne hører du noget komme fra venstre mod højre. Det kan være et marchband, en høne eller en flue. Du kan også få muligheden for at høre fysikprofessor Holger Bech Nielsen gå og snakke med sig selv: *Impossible Junction* hedder udstillingen, der stiller flere spørgsmål end den giver svar. Tre kandidatstuderende fra Audiodesign står bag udstillingen, som er en del af et eksamensprojekt i faget Lyddesign.

Hvorfor hedder udstillingen "Impossible Junction?"

– Fordi det er umuligt, at der kan komme noget på tværs i en tunnel og slet ikke et lyskryds i en indendørs tunnel. Det, der kommer på tværs er også udelukkende lyde. Men igen, det er en manipulation af lyde, som også er *impossible*, fordi lydene er absurde i forhold til, hvad man kunne forvente, der går over et fodgængerfelt, fortæller Jakob H. Andersen og henviser til, at der også passerer et SWAT-team og tegnefilmsfuglen: Road Runner, bedre kendt som *meep meep*-fuglen.

Hvilken forestilling havde I om konceptets indvirkning på trafikken i tunnelen?

– I og med det ikke er et reelt lyskryds, og der dermed ikke er noget reelt at stoppe op for, så ville vi gerne teste, hvor autoritetstro folk er over for konventionerne, forklarer Kristian Ross og fortsætter:

– Jeg har både set folk stoppe for rødt, og andre der ignorerer det. Det, der sker, hvis man stopper for rødt, er at man sandsynligvis stopper sammen med nogen, man ikke kender og ellers blot ville være gået forbi, så projektet har mulighed for at gå ind og regulere folks adfærd i forhold til, hvordan de ellers vil færdes i en gangtunnel.

Hvad er det overordnede budskab med udstillingen?

– Man kan sige, at udstillingen er en humoristisk kommentar til de konventioner, der er forbundet med at befinde sig i byrummet. Tænk på hvor meget vores fysiske færden i byen hele tiden bliver reguleret på alle mulige måder. Vi indordner os efter lyskryds, går langs veje og anlagte stier. Det er konventioner, man skal forholde sig til som en del af et samfund. Men hvad sker der, hvis de udendørs konventioner rykkes indendørs? Og hvad hvis lyden ikke længere passer til vores forventninger? Med vores udstilling undersøger vi, hvordan det paradoksale eller absurde kan fungere som katalysator for en æstetisk refleksion, forklarer projektgruppens tredje medlem, Marie M. Jepsen.

De tre kandidatstuderende afventer stadig flere reaktioner fra folk – og så karakteren for projektet.

STYRET AF LYST

Studiekortet afslører, at det efterhånden er mere end 25 år siden, at Svend Seegert begyndte på Aarhus Universitet. Nu er han endelig blevet færdig med sin kandidat i musikvidenskab, og det med et resultat som på nogle punkter kunne være en ph.d. værdig

Af Gitte Bindzus Foldager · gbf@hum.au.dk

–Jeg har spillet musik, lige så længe jeg kan huske. Som barn elskede jeg at sætte mig ved klaveret og prøve at gengive de sange, jeg lige havde hørt i radioen. Det var meget sjovere end at øve på det, som min klaverlærer sagde, jeg skulle.

Svend Seegert smiler, så den tynde hud omkring øjnene slår glade folder. I hårgårnsen lige der, hvor brillestellet møder ørerne, toner en diskret lysere nuance af hans mørke hår frem og ligner noget, der sandsynligvis har planer om at overtage en stadig større del af ikke kun hårgårnsen, men også det strittende hår på toppen af hans hoved.

Han ligner ikke just en, der netop er blevet færdig med sin kandidateksamen, men ikke desto mindre er det tilfældet. Den 49-årige nyudsprungne akademiker afleverede nemlig sit speciale i september 2009, og i november kunne han – 25 år efter han begyndte på Aarhus Universitet – kalde sig kandidat i musikvidenskab.

Det begyndte godt

Hvordan kan det tage så lang tid, vil mange nok spørge, og det er netop, hvad Svend Seegert har lovet at svare på i dag.

– Selvfølgelig var det ikke planen, at det skulle tage så lang tid. I begyndelsen fulgte jeg godt med og tog mine eksamener, forklarer han.

Siden tangenterne kunne nås, har Svend Seegert spillet musik. Guitaren blev stemt i en alder af 18, og i kraft af sin uddannelse kan han også spille lidt bas, trommer og mandolin. Som pianist har han spillet pop, rock, jazz, blues, evergreens, højskolesangbogen og klassisk.

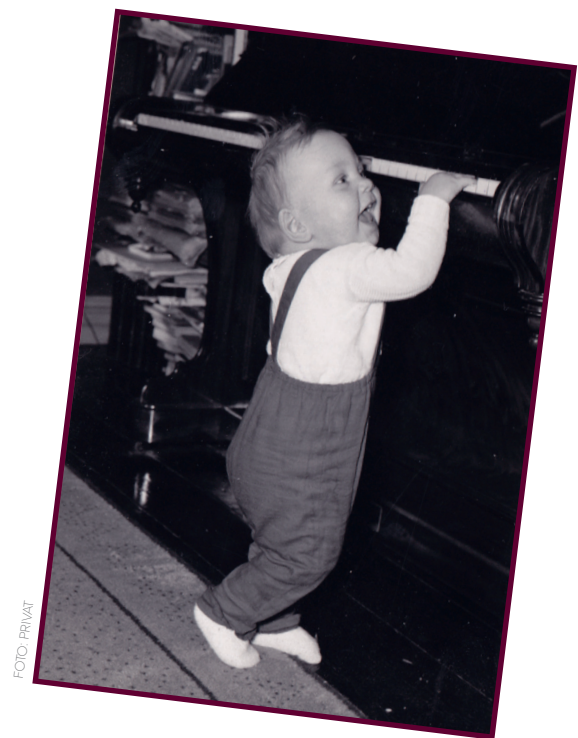

FOTO: PRIVAT

I 1984 begyndte den unge studerende at studere historie på Aarhus Universitet, men året efter valgte han at springe over til musikvidenskab, som han i virkeligheden brændte mere for, og ifølge ham selv også var meget bedre til. Det eneste sidespring i de følgende år var endnu et halvt år på historie, som han troede skulle være sidefaget. Det fortrød han dog og valgte i stedet kunsthistorie.

Kapelmester for Studenterrevyen

I 1990 begyndte den efterhånden 30-årige musikstuderende på den første af flere omveje. Det skete, da han blev spurgt, om han ville være kapelmester for Århus Studenterrevy.

– Jeg syntes, det lød rigtig sjovt, så det sagde jeg ja til, men det endte med at tage en masse af min tid, da jeg bl.a. skrev al musikken selv, så det gik lidt ud over studiet.

Og netop beslutningen om lige pludselig at lave noget andet, end det man er i gang med, fordi det andet er sjovere eller mere interessant, må siges at kendetegne de mange forsinkelser, som Svend Seegert har haft på sin vej frem til afslutningen af sit speciale. Og som han selv siger, var det nok ikke de fornufts-betonede valg, der var flest af, men mere det at gøre, hvad han selv havde lyst til.

I to år stod han i spidsen for Studenterrevyen og fortsatte efterfølgende som kapelmester i showtruppen Salon Hanegal, der i 1994 og 1995 stod bag en fornyende udgave af

”Så jeg fik en tvungen deadline, og det var i virkeligheden en befrielse, for jeg manglede jo ikke særlig meget.”

Århus Revyen. I 1994 blev han desuden far til tvillinger, så studiet var der ikke meget tid til. Til sidst manglede han dog kun specialet, men så begyndte han at spille i bandet *Kætter Kwartet*.

Bandet, der spillede nykomponeret dansk folkemusik, havde stor succes med både at spille på rigtig mange festivaler samt flere andre steder og nåede at udgive fire album.

– I perioden 1995-2000 spillede vi omkring 200 koncerter, så på det tidspunkt blev specialet helt skubbet ud. Nu kunne jeg pludselig leve af musikken. Og så var det altså bare sjovere at spille musik end at finde på et specialeemne, siger han med et grin.

Bandet blev opløst i 2001, og herefter fik Svend Seegert overbevist kommunen om, at han skulle på revalidering det følgende år for at skrive sit speciale færdigt. Det begyndte han så på, men da året var omme, var han kun halvt færdig.

De følgende år havde han, hvad han selv kalder en ”lidt broget” karriere. Mens specialet igen var lagt væk, flakkede han rundt mellem meget forskellige jobs. Blandt andet stod den århusianske musiker i kiosk, arbejdede som firstline internetsupporter hos TDC, var ▶

◀ Svend Seegert er pianist og guitarist. Ved siden af specialeskrivningen har han de seneste fem-seks år fokuseret musikalsk på at være sanger og sangskriver. Resultatet af dette kan man høre online.

- ◄ lærervikar på en folkeskole og pædagogmedhjælper i et specialklassecenter. Til sidst endte han i en kort periode på kontanthjælp, og i 2007 kom han så på et jobsøgningskursus.

Vejleder var pensioneret

– På kurset mødte jeg en jobrådgiver, og han fik mig på rette vej igen. Han kiggede på mit CV og spurgte, om jeg ikke skulle se at få gjort det speciale færdigt, og så begyndte jeg igen. Problemet var bare, at min vejleder var gået på pension, griner han og kan godt se det komiske i det.

I stedet fik han en ny specialevejleder, Pia Rasmussen, og sammen med hende kom han videre.

Emnet på specialet var Keith Jarretts improviserede koncerter, som den amerikanske jazzmusiker er blevet ret kendt for.

– Ved de koncerter har han som hovedregel at skulle gå på scenen helt ”tom”, uden musikalsk materiale. Normalt har man en ramme, når man improviserer, som f.eks. hvor lang tid en solo midt i en sang må være, eller at den skal være på nogle bestemte akkorder, men det har Jarrett ikke, i hvert fald ikke på forhånd, forklarer Svend Seegert, der gerne ville finde ud af, hvordan Keith Jarrett i den proces satte den nødvendige ramme, når han spillede de koncerter.

Bliv færdig inden 1. september

– Jeg var efterhånden 80 procent færdig med specialet, men så begyndte jeg at arbejde som postbud, og så gik der ..., siger han og stopper midt i sætningen.

– Ja, det var fuldstændig åndssvagt. Jeg burde i virkeligheden være blevet færdig sidste sommer, men så tog den ene måned pludselig den anden.

Det skyldes ikke dovenhed, at Svend Seegert har taget så mange år om at skrive sit speciale. I en periode levede han af at spille musik og udgav sammen med Kætter Kwartet fire albums.

I foråret 2009 prikkede vejleder Pia Rasmussen ham så på skulderen og spurgte, om det ikke var en idé snart at gøre det sidste færdigt. Hvis han ikke blev færdig inden 1. september, ville han nemlig komme ind under en ny studieordning, hvilket betød, at han ikke længere kunne få alle sine gamle eksamener godkendt.

– Så jeg fik en tvungen deadline, og det var i virkeligheden en befrielse, for jeg manglede jo ikke særlig meget.

Tidspres til sidst

Til trods for at specialet havde været undervejs i næsten et helt årti, undgik Svend Seegert ikke tidspresset op til deadline.

– Den morgen, jeg skulle aflevere, gik strømmen, så der røg pludselig et par timers arbejde. Og samme morgen opdagede jeg, at jeg skulle skære en halv side ud af specialet, fordi det var for langt. Jeg drønedede af sted på adrenalinen, for den dag var sidste chance for at aflevere, fortæller han og skaber nærmest en kunstig spænding, når

EVIGHEDS- STUDERENDE: EN UDDØENDE RACE?

Ny bekendtgørelse fik på en gang 30 procent flere kandidater til at aflevere speciale. Udover bekendtgørelsen har nye speciale- og kandidatregler vanskeliggjort livet som evighedsstuderende. En æra er forbi

”Bedre sent end aldrig”, som man siger.

Det var netop, hvad det Humanistiske Fakultet oplevede i sensommeren 2009, da Svend Seegert og hundredvis af andre

studerende langt om længe fik afleveret deres speciale.

De studerende, der var under den gamle uddannelsesbekendtgørelse, skulle nemlig aflevere inden 31. august 2009. Hvis de

ikke gjorde det, risikerede de at miste nogle af deres tidligere optjente ECTS-point og i værste fald op til et helt sidefag.

– Vi blev meget overraskede over, hvor mange der pludselig

man ved, at det hele ender godt.

For det endte rigtig godt. Svend Seegert nåede at aflevere d. 31. august om eftermiddagen, og i begyndelsen af november fik han sin karakter.

– Min vejleder ringede, da hun gerne ville overlevere min karakter mundtligt. Og da hun fortalte det, sagde jeg bare ”Fik jeg 12?” Jeg kunne ikke helt forstå det, men det var totalt fedt og en veldig god afslutning på både min gymnasie- og universitetstid, hvor der åbenlyst har været tale om manglende disciplin, smiler han.

Censor var henrykt

Censoren på Svend Seegerts speciale har efterfølgende udtrykt, at han ærgrede sig over, at skalaen kun gik til 12, for specialet var simpelthen fantastisk.

Når man spørger hovedpersonen selv, om han kunne have lavet det samme speciale på seks måneder, svarer han:

– Nej. Der ligger et kæmpe analysearbejde bag. Hvis jeg kun

Blå Bog

49 år

Kandidat i musikvidenskab

2004 -: Sanger/sangskriver og trubadur. Komponist og performer af eget materiale, solo og med bandet *Svend Seegert & Ørehængerne*

1994-2002: Pianist, guitarist og komponist i *Kætter Kvartet* Album udgivelser med *Kætter Kvartet*:

- 1996 *Kætter Kvartet*
- 1997 *Live*
- 1999 *Den lille blå*
- 2000 *Den sidste Schottish*

1997: Pianist og komponist på Børneteatret Filurens improvisationsforestilling *Her og Nu*

1992-98: Komponist og kapelmester i Salon Hanegal

► Hør Svend Seegerts musik på:
www.myspace.com/svendseegert

havde haft seks måneder, havde jeg skrevet et andet speciale. Jeg giver et bud på, hvordan Keith Jarrett gør, det han gør, og det bud går faktisk længere end de to ph.d.-afhandlinger om em-

net, som jeg brugte i opgaven.

Endelig rigtig akademiker

To børn senere, adskillige jobs, fire albums, et utal af koncerter og ligeså mange år, som der er i

et sølvbryllup, er Svend Seegert endelig blevet kandidat.

– Man kan vel kalde det en god og fredelig skilsmisse fra Aarhus Universitet, griner han og svarer derefter på, hvad han nu skal bruge sin nyvundne frihed og nye titel til.

– Jeg ved det ikke helt endnu. Det kunne være spændende at fedte videre med specialet, når emnet nu er så originalt, men lysten til bare at stille det i en mappe på reolen og glemme det er lige så stor.

Hvis det ikke bliver specialet, der får endnu en omgang, overvejer den nyudklækkede akademiker at blive højskole- eller gymnasielærer, og for første gang siden gymnasietiden har han nu meldt sig ind i en fagforening.

– Nu kan jeg endelig kalde mig akademiker i stedet for bare at sige: ”Jeg er lige så god eller klog som en akademiker, for jeg har næsten skrevet specialet” – det kan jeg godt lide. ■

lig afleverede. Denne regel har virkelig betydet, at mange som måske ellers aldrig ville blive færdige, nu blev færdige, og det er utrolig dejligt, fortæller prodekan Arne Kjær.

I 2008 blev der udklækket knap 600 kandidater på Det Humanistiske Fakultet, og dette tal steg med næsten 30 procent til 769 i 2009.

– 455 af de 769 var berørte af reglen, fordi de var under den gamle bekendtgørelse, og man må nok formode, at en

hel del af dem var folk, der ellers næppe ville have afleveret, fortæller Frederik Langkjær, AC-studiemedarbejder på Fakultetssekretariatet.

Han understreger samtidig, at man heller ikke længere kan bruge så lang tid på studiet, som Svend Seegert har gjort.

– Det er helt umuligt at bruge

flere år på specialet i dag. I dag har man et halvt år til at færdiggøre sit speciale, og sammenlagt kan det højst tage et år, hvis man dumper to gange. Generelt har vi lavet en række tiltag, der gør, at evighedsstuderende er en uddøende race, men det er også vores indtryk, at mange studerende er glade for, at det skal klares inden for et afgrænset tidsrum. ■

Antal færdige kandidater fra Det Humanistiske Fakultet

2005	2006	2007	2008	2009
558	616	620	592	769

SYV NYE MSO-PROFESSORER

Professoraterne skal styrke forskningen med vægt på udvikling

Af Marie Louise Gammelgaard · mlg@hum.au.dk

Det Humanistiske Fakultet får nu i foråret syv nye MSO-professorer. For dekanatet er de et vigtigt element i forsknings-strategien.

– Vi vil gerne have flere forskere på højeste internationale niveau, og vi ser de syv MSO'ere som et skridt i den retning, siger dekan Bodil Due.

MSO-professoraterne har en anden rolle end de såkaldte lærestole. Mens de faste professorater er varige og knyttet til etablerede fag-områder, er MSO-professoraterne tidsbegrænsede og bundet til specifikke projekter med vægt på udviklings-dimensionen (deraf navnet MSO – 'med særlige opgaver'). Det giver mulighed for at prøve noget af og se, om det var den rigtige forskningsretning at gå i.

– Vi har valgt syv projekter, som vi mener, er fremragende og har udviklings-potentiale, og som passer klart ind i fakultetets udviklingsstrategi, siger Bodil Due.

Professor-status kan i øvrigt give forskerne endnu bedre muligheder for at gøre sig gældende internationalt, og være en fordel, når der søges midler eksternt.

Anerkendelse og fastholdelse

Med MSO-satsningen vil ledelsen også gerne anerkende indsatsen og fastholde dygtige forskere på fakultetet. Alle de syv er i forvejen lektorer her på stedet, som nu får titel af professor.

MSO'erne træder ikke i stedet for faste professorater, men øger antallet af professorer, og kravene til dem er ikke mindre – også MSO'erne skal professor-bedømmes.

Det er anden gang, man udnævner MSO-professorer på fakultetet. Ved redaktionens slutning var der sat navn på en af de syv, mens de resterende seks var i bedømmelses-udvalg.

Ned i de kulturelle mellemrum

Den 38-årige dr.phil og tidligere tysk-lektor Søren Fauth er den første af de nye MSO-professorer, som er blevet udnævnt.

Ansættelsens særlige opgaver går for ham på en nærmere udredning af, hvordan de tyske tænkere Schopenhauer, Hartmann og

Hvad er en MSO-professor?

- MSO står for 'med særlige opgaver'
- En professor med særlige opgaver ansættes til at varetage bestemte opgaver samt opgaver, som i øvrigt er knyttet til professorstillinger
- MSO-professoraterne er fem-årige og kan forlænges til i alt otte år
- De er normalt rettet mod særligt talentfulde, gerne yngre, forskere
- MSO-professoren skal udvikle et perspektivrigt fag-område på internationalt niveau
- Stillingen ligger inden for et af universitetets kerne-områder, et satsningsområde eller et område, hvor der er et særligt behov for høj faglig kompetence som led i opbygningen af et nyt forsknings- eller uddannelsesfelt

Den første af de nye MSO-professorer, 38-årige Søren Fauth, er drevet af "viljen til at vide", søgen efter erkendelse og sandhed, lige som han taler om kærlighed til litteraturen og filosofien.

FOTO: MADS DALEGAARD. FOTOFDELINGEN MOESGÅRD

Nietzsche påvirkede først og fremmest den skandinaviske litteratur omkring 1900. Den kulturelle transfer og de litterære forbindelser mellem Tyskland og Danmark ligger ham i høj grad på sinde.

– Det handler om indsigt i og forståelse for vores egen kultur. Mens det er godt undersøgt, hvordan danske forfattere spillede en rolle for tyske forfattere, er det i nogen grad underbelyst, hvordan tysk åndsliv, kultur og litteratur påvirkede den anden vej, siger Søren Fauth, der håber, at MSO-professoratet samt at 7,6 mio. kr. fra Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, som han for nylig har fået til projektet, kun er begyndelsen på en mere langsigtet og endnu større satsning på det her felt.

– Feltet er gigantisk. Der er hele den skandinaviske litteratur at tage fat på. Vi skal bedrive grundforskning og finde ud af, hvordan kulturerne er groet sammen, og hvor tætte sammenvoksninger, der er tale om. Som en sidegevinst kan det kaste lys over, hvor meget Europa hang sammen allerede dengang, siger han.

Forskningsprojektet, som Fauth leder, har fem forskere tilknyttet – og han ser gerne, at germanister samarbejder med skandinavisere.

I løbet af de fem år, MSO-kontrakten i første omgang løber, skal den nye professor blandt andet stå i spidsen for flere internationale kongresser ved Aarhus Universitet, ligesom en omfattende videnskabelig produktion hører til de særlige opgaver.

Plan for professorater

Der var i alt 23 ansøgere til de syv MSO-stillinger.

– Der er et stort potentiale på fakultetet, og ansøgetallet viser, at der er et behov. Men vi kunne desværre ikke tilgodese alle, der kunne fortjene det, beklager Bodil Due.

Hensigten er at slå MSO-professorater op med jævne mellemrum, næste gang formentlig i 2011, afhængigt af økonomien.

Sammen med institutlederne er dekanatet desuden i gang med at udarbejde en generel plan for professorater på fakultetet.

– Vi synes, der procentvis er for få professorer, når vi sammenligner med andre humanistiske områder, og når vi sammenligner internationalt. Vi vil gerne forbedre karrieremulighederne, siger Bodil Due.

De syv forskningsprojekter fordeler sig på områderne:

- Demokrati, kultur og globalisering
- Evolutionsstudier
- Æstetisk erfaring og videnskabsfilosofi
- Kognition, kommunikation og kultur
- Narratologiske studier
- Skandinavisk/tyske transkulturelle studier
- Æstetiseringstendenser og demokratisk politisk kultur

NOTITSER

Alexandra Institutet fortsætter som GTS-institut

Forhenværende videnskabsminister Helge Sander har forlænget godkendelsen af de ni teknologiske serviceinstitutter – GTS-institutterne – for perioden 2010-2012. Herunder også Alexandra Institutet, som er det yngste af de ni.

– De godkendte teknologiske serviceinstitutter har en særdeles væsentlig opgave med at styrke vækst i dansk erhvervsliv og bidrage til at fremme produktiviteten, siger Helge Sander i en pressemeddelelse.

Projekterne på Alexandra Institutet gennemføres typisk af tværfaglige teams, der består af f.eks. dataloger og softwareingeniører plus antropologer og kandidater fra informations- og medievidenskab.

Stort akademisk forlag skifter navn

SATS. Nordic Journal of Philosophy er blevet overtaget af forlaget De Gruyter, der har hovedsæde i Berlin og er et af verdens største akademiske forlag. Tidsskriftet skifter i den forbindelse navn til: *SATS. North European Journal of Philosophy*. Det redaktionelle arbejde foretages fortsat af en gruppe nordiske filosoffer med lektor Steen Brock fra Filosofi som managing editor med ansvar for organisation og kommunikation. SATS vil fremover være tilgængelig både online og på tryk, da De Gruyter har indgået en aftale med EU og andre institutioner vedrørende Open Source-konceptet og andre aftaler om forskningsformidling.

Laveste frafald nogensinde

Frafaldet på første år af fakultetets bacheloruddannelser er på 11,6 %, og det er det laveste i al den tid, det er blevet målt. For få år siden var frafaldet skønmæssigt omkring de 30 %, efter fakultetets revision af studiestrukturen faldt det til 15-17 %, og sidste år blev der sat rekord med 14,3 % – en rekord, som den seneste årgang af studerende nu har slået.

– Vi bliver hele tiden bedre til at modtage nye studerende og støtte op om deres studier, lyder forklaringen fra prodekan for uddannelser Arne Kjær om det lave førsteårs-frafald.

To mio. til danmarkshistorien.dk

Netportalen danmarkshistorien.dk har fået en bevilling fra Det Frie Forskningsråd på 2,1 mio. kr. til at kortlægge, forske og teste digital humanistisk forskningsformidling, og hvordan man kan sikre ”både høj faglighed og bredt publikum”.

– Vi er pionerer på området, og med den nye bevilling får vi skabt et regulært laboratorium for digital forskningsformidling. De teorier, vi udvikler i forskningen, har vi faktisk en konkret platform at prøve af på, fortæller projektleder for danmarkshistorien.dk, Anne Sørensen, der også kan glæde sig over, at hjemmesiden i januar efter otte måneder i luften passerede en million sidevisninger.

Gør Aarhus Universitet grønnere

Grønt AU er det grønne netværk af studerende og ansatte på Aarhus Universitet. Netværket arbejder på at gøre universitetet mere klimavenligt og bæredygtigt – bl.a. ved at samarbejde med AU's energiudvalg. Netværket har mange visioner som f.eks. mere økologisk og vegetarisk mad i kantinerne, mindre miljøbelastende it-udstyr, bedre affaldssortering – og der er altid plads til nye idéer og projekter.

► Har du lyst til at være med, så læs mere på hjemmesiden: www.klima.au.dk/groent-au

TRIVSEL UNDER GENNEMSNITTET

I den psykiske arbejdspladsvurdering for ph.d.-studerende på AU ligger svarene fra Humaniora mange steder under gennemsnittet. HUMmagasinet har bedt prodekan Johnny Laursen om at kommentere nogle af resultaterne

? *Når det gælder trivsel, svarer blot 65 procent på Humaniora, at de føler sig godt tilpas på deres arbejdsplads. Giver det grund til at kigge nærmere på trivslen?*

Svar: Ja, det gør det bestemt. Og det hører med til historien, at det ikke er en idé, der først er kommet med APV'en. Vi har haft store trivselsundersøgelser for humanioras ph.d.-studerende i 2006 og 2009. Vi ved herfra, at det bl.a. er et større socialt fællesskab, der efterlyses. Samtidig er ph.d.-uddannelsen meget individualistisk. Men vi arbejder på at styrke det sociale aspekt, og i ph.d.-udvalget drøfter vi nu konklusionerne fra den sidste trivselsundersøgelse fra 2009.

? *Kun 37,8 procent af de ph.d.-studerende på Humaniora er tilfredse med deres fremtidsudsigter – hvorfor tror du, det er sådan?*

Svar: Indtil nu har Humanioras ph.d.ere først og fremmest fundet beskæftigelse med undervisning og forskning. At sigte på en fast ansættelse på et universitet er i sagens natur et usikkert karrierevalg. Vi har en forventning om, at ph.d.-arbejdsmarkedet bliver bredere – også for humanistiske ph.d.ere – men forskervejen vil også fremover være lang og trang. Men samtidig må vi konstatere, at de fleste humanistiske ph.d.-ere faktisk kommer i beskæftigelse.

? *Rigtig mange finder deres arbejde interessant og er meget engageret i det, men en del er ikke helt klar over, hvad der forventes af dem – hvad kan man gøre for at ændre det?*

Svar: Den humanistiske forskeruddannelse omfatter alene her på fakultetet over 40 fagdiscipliner. Den videnskabelige standard i forhold til ph.d.-afhandlingen må derfor sættes af dem, som er i de mange forskellige forskningsmiljøer på institutter og centre samtidig med at man holder sig f. eks. bekendtgørelsens krav og de øvrige rammer for øje. Det arbejder vi på i samarbejde med de videnskabelige miljøer. I ph.d.-skolens ledelse arbejder vi lige nu på en tættere kontakt til institutterne bl.a. med sigte på bedre information til de ph.d.-studerende i forhold til arbejdsplads osv.

? *Mere end hver tredje oplever at føle sig udkørt, og 14 procent mener, at arbejdet giver stærke stress-symptomer – hvad gør I for at kommunikere kravene til at være ph.d.-studerende?*

Svar: I bund og grund ligger nøglen til dette spørgsmål hos ph.d.-vejlederne og deres rådgivning om det faglige ambitionsniveau for afhandlingen osv. Vi har bl.a. via ph.d.-programmerne intensiveret dialogen med ph.d.-vejlederne for at få fælles fokus på de ph.d.-studerendes største udfordringer og for at få italesat de ting, som de ph.d.-studerende kan være usikre på. Man skal nok heller ikke være blind for, at der mellem de 14 % er nogle, som faktisk kender kravene til at gå vejen til en forskeransættelse, og derfor selv sætter et højt ambitionsniveau. Men uanset det må vi ikke tillade, at ph.d.-studiet giver sig udslag i stress.

► Se hele undersøgelsen på: www.arbejdsmiljo.au.dk/apv/publikationer/phd.pdf

EN RÆV BAG SPROGET

Mikkel Wallentin er både hjerneforsker og skønlitterær forfatter – på universitetet bevæger han sig mellem Semiotik og Neurovidenskab, og i Teater V's dramatikerkonkurrence Dramatisk Debut 2010 vandt han med stykket Grünfeld Forsvar

Af Marie Louise Gammelgaard · mlg@hum.au.dk

FOTO: MADS DALEGAARD, FOTOAFDELINGEN MOESGAARD

Han er både hjerneforsker og skønlitterær forfatter. Og i de syv år han har været ansat på universitetet, har han pendlet mellem Semiotik på Nordisk Institut og universitetets Center for Funktionelt Integrativ Neurovidenskab på Århus Sygehus. For tiden er han aktuell som dramatiker.

Mikkel Wallentin, 36 år og postdoc i kognitiv semiotik, vandt for nylig en dramatikerkonkurrence med sit teaterstykke, *Grünfeld Forsvar*, der

dermed bliver opført på Teater V i Valby.

Skak, sprog og nysgerrighed

Titlen *Grünfeld Forsvar* henviser til en åbning i skak, som østrigeren Bobby Fischer brugte, da han som 13-årig vandt over stormesteren Byrne. Træk fra dét parti indgår i teaterstykket, mens Mikkel Wallentin tidligere har lavet et videnskabeligt eksperiment om skakeksperters hjerneprocesser. Og det aktuelle skaktema er langt fra det eneste sammenfald mellem forskning og forfattervirksomhed.

– Jeg forsker primært i hjernens arbejde med sprog. Interessen for sprog har jeg altid haft. Jeg har altid læst utrolig meget, mest skønlitteratur, også som barn. Interessen for at læse kommer af en nysgerrighed, som enten kan være sproglig og gå på et smukt digt eller handle om at lære en person i en roman at kende. Det er den samme nysgerrighed, som er drivkraften bag at skrive, siger han.

– Nysgerrigheden har forskellige udfoldelsesmuligheder. Man kan prøve at skrive noget, man ikke selv helt forstår. Man kan læse. Og forskningen er en tredje version, hvor man forsøger at minimere tvetydighederne.

Drama og semiotik

Oprindeligt er han cand.mag. i dramaturgi og kognitiv semiotik, så også i hans uddannelse gik forskellige tilgange til sprog i spænd. Drama har han selv udøvet, og han er fortsat bidt af en teater-bacille, som fik fat i ham på Ikast Gymnasium. Her spillede han med i flere musicals – og en opera, mens *Grünfeld Forsvar* er hans femte teaterstykke som skrivende.

Det er en historie om to mænd og en kvinde, der strandet på et

hotel uden for byen og ender i et ukonventionelt spil om længsel, sex, ensomhed og kinesiske pornofilm. Stykket er skrevet med lokal inspiration – fra Mikkel Wallentins unge dage som receptionist på Hotel La Tour i Århus Nord, hvorfra det tager udgangspunkt i et konkret scenarie. Men det udvikler sig til en uforudsigelig affære, som fik en journalist i Politiken til at skrive, at 'det er for syret for selv David Lynch'. Wallentin taler om 'musikalitet'.

– Musik giver ikke mening. Stykket er skrevet på kontraster, der er interessante. Det bygger på struktur og leger med den på samme måde som en symfoni. Den bryder med forventninger. De brud kan være frustrerende, men der er en dobbelthed i det, siger forfatteren og videnskabsmanden.

◀ På Mikkel Wallentins anden arbejdslocation, Århus Sygehus, studerer han blandt andet data på farverige hjernebilleder.

Udgivelser og teaterstykker

- Skønlitterære udgivelser: *En ræv bag øret* (roman, 2001), *Revegraven* (roman, 2003), *En ræv af guds nåde* (roman, 2005) samt bl.a. digte i tidsskriftet Hvedekorn
- Teaterstykker: *Pizza* (1996), *Når alt kommer til alt* (1999), *Græsset er altid* (2000), *Så sandt som det er sagt* (2001), *Grünfeld Forsvar* (2010)
- Videnskabelige publikationer, se: <http://person.au.dk/da/mikkel@pet.auh.dk/pub>

▶ Læs mere på www.mikkelwallentin.dk

- Grunden til at hjernen er så interesseret i brud er, at hver gang noget er farligt, kan det også være interessant. Ligesom hvis der efter lang tids sult ligger en bøf på panden.

Sprog rundt i hjernen

Ved hjernescannere på Århus Sygehus registrerer Mikkel Wallentin blandt andet, hvad der sker i hjernen på folk, når de udsættes for sprog. Ved at læse ”Den grimme ælling” op for en person og studere farverige hjernebilleder, kan han følge, hvordan overgreb i andegården slår ud i frygtcentret, mens maleriske miljøbeskrivelser giver aktivitet i hukommelsescentrene. Sanser og sprog overlapper altså hinanden. Hans teori er, at sprogcentret aktiverer mange forskellige dele af hjernen, og at hjernen bearbejder sproget statistisk – den *regner* med, at ordene optræder i forbindelse med andre ord. Når ordene parres på anderledes måder, aktiveres andre centre i hjernen. Dem vil Mikkel Wallentin gerne berøre hos teatertilskuerne, samtidig med at give dem en kunstnerisk æstetisk oplevelse.

Med og mod hjernebølgen

Som humanistisk forsker i neurovidenskab, har han indset, at han aldrig kommer helt til bunds i nogle af de neurovidenskabelige områder.

– De ting, jeg undersøger, er på et mere overordnet niveau. Men jeg kan bruge det til at formidle noget om hjernen. Lige nu er der brug for kritisk sans over for nogle af tidens mange hjerneforklaringer. Tidligere havde man måske spurgt en præst eller en forfatter, hvis man havde et vanskeligt problem, nu spørger man udelukkende hjerneforskere.

Mikkel Wallentin gik for nylig i en dagbladskronik i klinch med en idé om, at forskelle i drenge og pigers indlæring alene kan forklares med forskelle i hjernens struktur og funktion.

– Man skal være på vagt, fordi der bliver bedrevet meget dårlig hjerneforskning. Forskning, der publiceres, hvis den bekræfter vores allerede eksisterende fordomme og smides i skraldespanden, hvis den modsiger fordommene. Jeg har selv redet på hjernebølgen – det er den, der gør, at jeg sidder på universitetet og får løn hver måned. Jeg har skullet kæmpe mindre for den end andre humanister. Jeg synes selvfølgelig selv, at hjerneforskning er vanvittig interessant og har et potentiale for at lære os noget om, hvordan vi kommunikerer. Så i min forskning prøver jeg at være konstruktiv indadtil og kritisk udadtil.

Et langhåret felt

Forskeren fortæller, at de to områder, han arbejder med, hænger meget sammen. Semiotik har været med til at bryde vejen for kognitiv hjernescanningsforskning i Århus. Og han er med på, at semiotik er et universitært område, der for udenforstående kan virke meget abstrakt og vanskeligt.

Mikkel Wallentins stykke *Grünfeld Forsvar* spiller til og med 28. marts på Teater V i Valby. Med i førstepræmien var desuden 100.000 kr.

– Semiotik er læren om tegn. Den kan være abstrakt. Men på Center for Semiotik forsøger vi at angribe og gøre det konkret, gennem eksempler.

Selv har han blandt andet forsket i rumlige sætninger.

– Man kan for eksempel kigge på to sætninger med forskellige typer tegn som ”Han går ind i *huset*” og ”Han går ind i *politik*”. Bevægelsesverbet ’går’ opfattes da forskelligt. *Kognitiv* semiotik handler om, hvordan vores hjerne og mentale beredskab er indrettet på at bearbejde tegn – man kan dermed også sige, at vi prøver at forstå baggrunden for, at der kan være tegn.

En ræv bag øret

Udover videnskabelige arbejder og skuespil har Mikkel Wallentin blandt andet skrevet digte og tre romaner. Debutromanen hed *En ræv bag øret* (mens forfatteren er rødhåret..).

– Ræven er et snedigt og intelligent dyr – med flere udgange fra sin hule. Den er i bogen også et skabagtigt skadedyr, der er flyttet ind til byen og bor i periferien, og hovedpersonen er ikke en helt, men langt hen en usympatisk figur. Det er meget vigtigt for mig, og det kan man formodentlig føre tilbage til min opvækst i Midtjylland. Det er bøger, der ikke appellerer til, at publikum skal elske deres personer, og der er ikke så meget identifikationsfaktor, siger han.

Forfatteren går altså ikke efter at udløse endorfiner i læserens hjerne, og han har en idiosynkrasi i forhold til det blødsodne.

Her i scanneren bliver
hjerneaktiviteten hos
forsøgspersoner registreret,
mens de får læst
H.C. Andersen op.

– Jeg er nok kyniker af natur. Jeg er forholdsvis kontant i min tilgang til verden. Jeg har det sådan, at når noget svulmer over af følelser, bliver jeg ret hurtigt træt. Det betyder ikke, at jeg ikke er interesseret i følelser. Men følelsen i sig selv er ikke nødvendigvis interessant. Jeg kan godt lide god pop med et glimt i øjet. Men når det svulmer op og kun handler om, hvor meget man elsker eller hader nogen, så bliver det ret hurtigt kedeligt. Som videnskabeligt forskningsfelt er følelser interessante. Men jeg bliver ikke smittet med følelse af, at der står nogen og føler en hel masse foran mig. I mine bøger vil jeg også gerne fremkalde andre følelser end identifikation. Væmmelse og afstandtagen, måske. Og så fremlægge konkrete handlinger, A gør B. Hvad den enkelte føler, ligger mere mellem linjerne, forklarer han.

– Når det gælder drama, overlader jeg alt det til skuespillerne. Jeg skriver replikker, som i sig selv bærer en masse undertekst. Der skal være plads til en selv som læser.

I den sammenhæng er skuespillerne også læsere. Som dramatiker ser han det som et stort privilegium, at teksten kommer til diskussion, mens stykket bliver til, og at der hele tiden søges efter essensen: hvad kan den her tekst?

Al tid brugt

At få tiden til at række er for Mikkel Wallentin også en kunst.

– Jeg er meget dårlig til at vælge fra. Jeg elsker at starte nye ting op, forsøge at gøre nogle ting. Men døgnet har ikke flere timer, og jeg kan ikke presse mere ud af min egen arbejdsindsats, uden det går ud over familien.

Egentlig vil han gerne gøre det, han gør nu – kombinere felter og prioritere en social form for forskning med kollegial udveksling i forskergrupper og have tid til børnene på otte og fire. En god dag?

– Det er, når man ser, at der er sket noget godt for ens børn – som peger frem imod, at det skal nok gå for dem.

– En god arbejdsdag – det er, når man har færdiggjort et eller andet, når man er kommet et skridt videre i en analyse, for eksempel – det bærer håb om, at næste dag også vil kunne blive sådan en dag ...

PRÆSENTATIONER

USA's opfattelse af Europa

FOTO: FOTOFDELINGEN MOESGÅRD

Martin Alm

Adjunkt, Institut for Historie og Områdestudier

Jeg har været ansat som adjunkt i historie med indretning på historiebrug og historieformidling siden

den 1. januar. Tidligere har jeg været ved Lunds universitet i Sverige. En del af min arbejdstid vil jeg vie til Aarhus Universitets internetguide om Danmarks historie, www.danmarkshistorien.dk, som allerede er under opbygning. Min forskning vil dreje sig om, hvordan USA har forestillet sig Europa under perioden fra den spansk-amerikanske krig i 1898 frem til Irak-krigen i 2003. Der er lavet meget forskning om USA's relationer med enkelte europæiske lande, men ikke så meget

om dets opfattelse af Europa som helhed. I de seneste tyve år har der været en voksende interesse for, hvordan kulturelle forestillinger og identiteter påvirker samfund og lande, og jeg håber, at min forskning vil give et bidrag til disse indsigter. Inspiration henter jeg frem for alt fra den hermeneutiske forskning om verdensbilleder og identiteter. Fokus vil være på, hvordan USA har opfattet Europa i forbindelse med forskellige krige: den spansk-amerikanske krig, den første verdenskrig, den an-

den verdenskrig, den tidlige kolde krig, den sluttende kolde krig og Irak-krigen. USA's opfattelse af Europa vil også afsløre meget om det amerikanske selvbillede og forestillinger om deres egen rolle i verden på disse tidspunkter.

Helst med mælk, men
sort kaffe går også godt

Send more computers ...

FOTO: FOTOFDELINGEN MOESGÅRD

Lars Bo Andersen

*Ph.d.-studerende,
Institut for Informations-
og Medievidenskab*

I de senere år har verden set en bølge af initiativer, som søger at skabe fornyet "udvikling" i verdens forarmede

egne ved overførsel af forskellige former for vestlig teknologi. I udviklingssammenhænge har teknologien længe spillet en fremtrædende rolle inden for eksempelvis landbrug og infrastruktur, men min primære interesse er de initiativer, som i nyere tid har fokuseret på informations- og kommunikationsteknologi (IKT). Prominente eksempler er One Laptop Per Child og AMD's 50x15, som søger henholdsvis at udstyre alle fattige børn med en lille slidstærk computer og at etab-

lere internetadgang for halvdelen af jordens befolkning inden år 2015. Om disse initiativer kan man sige meget, hvoraf det meste er positivt, men man kan også problematisere, at disse initiativer ofte betragter teknologi som noget, der ved dets blotte tilstedeværelse vil have et bestemt og forudsigeligt "impact". Man skubber således teknologien af sted med klare forventninger om, hvad den "er", og hvad den kan "gøre". Det lugter således lidt af teknologideterminisme. Det er jeg sikker på, at man kan sige no-

get spændende om, så derfor har jeg fundet mig et teoretisk fundament i Center for STS studier på Institut for Informations- og Medievidenskab samt et empirisk fundament i et igangværende One Laptop Per Child projekt. Jeg glæder mig til nogle gode ph.d.-år på Humaniora.

Fem daglige
mod Mokka (!?)

Inventing the Individual

FOTO: FOTOFDELINGEN HJESGÅRD

Stine Birk

Postdoc, Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik

Hvordan opfattedes individet i senantikken, og hvilke idealer påtog mænd og kvinder sig i deres selv fremstilling? Det er to af ho-

vedspørgsmålene i mit projekt, der sætter fokus på, hvordan individualitet konstrueredes gennem gravmonumenter i overgangen fra hedenskab til kristendom i den romerske verden. Gravmonumenter var ofte personliggjorte ved hjælp af figurudsmykning, som muliggjorde en idealiseret selv fremstilling af den afdøde. Den form for selv fremstilling som ses på romerske gravmægler er interessant, fordi selv fremstilling den dag i dag er et centralt emne i måden, vi omgås hinanden på. Det kommer for eksempel

til udtryk i måden, vi fremstiller os selv gennem medier som *Facebook*, og i ønsket om at bevare et eftermæle. De der har for vane at besøge en europæisk kirkegård i dag, er bekendt med mindesmærker i varierende form og størrelse. Sådanne monumenter er opsat for at skabe et erindringsbillede af en afdød person for alle forbipasserende. Og på den måde var romerne ikke anderledes. Deres valg af selv fremstillingsform var, ligesom vores, i høj grad præget af mentalitetsstrømninger og skiftende samfundsidealer. Pro-

jektet sætter fokus på, hvordan forvandling og religiøse strømninger i det antikke samfund influerede opfattelsen af individet, og på selve individualitetsbegrebet, som det kommer til udtryk gennem gravmonumenter.

Med mælk
og uden sukker!

At søge nye værdier i Danmark og i Japan

FOTO: FOTOFDELINGEN HJESGÅRD

Chiho Kondo

Udenlandsk lektor, Institut for Historie og Områdestudier

Efter 20 år er jeg nu vendt tilbage til Aarhus Universitet, hvor jeg startede mit studium i 80'erne. Siden da har jeg undervist i dansk på et japansk universitet og i

japansk på CBS (også nu) og Københavns Universitet. Gennem min undervisning og diverse undervisningsmaterialer har jeg prøvet at lære de studerende de sociale, kulturelle og historiske elementer, som ligger til baggrund for teksterne, og som reflekterer det nutidige japanske samfund. Dette vil jeg gerne fortsætte med her ved Aarhus Universitet.

Man kan godt sige, at Japan i øjeblikket er i en overgangsperiode. Gennem den hårde økonomiske stagnation efter den såkaldte "boble-økonomi" (Japans kortvarige og økonomisk

opblomstrende vækstperiode i 90'erne) er japanerne begyndt at søge nye værdier og ny livsstil. Dette giver formodentligt et nyt billede af Japan for studerende, som kun kender traditionel kultur, kampsport og Manga/tegnefilm.

At lære andre lande at kende gør, at man ser sit eget land fra andre synsvinkler og kommer til at genoverveje ens egen livsstil. Man kan undervejs også opdage nye sider, som man ikke havde lagt mærke til før. Et sprog er ikke kun en nøgle til at åbne en ny verden, men også et værktøj til at kunne komme frit og dybt

ind i de forskellige områder i den nye verden. Jeg opfatter min rolle som en formidler, der skaber fælles oplevelser mellem danskere og japanere via sprog.

Mild med sojamælk
The: med revet ingefær
og muscovasukker

Latinamerika i globaliseringstiden

FOTO: FOTOAFDELINGEN MOESGÅRD

Ken Henriksen

Lektor, Institut for Sprog, Litteratur og Kultur

Hvordan påvirkes latinamerikanske samfund af den globale spredning af ideer, varer og værdier, og hvilken rolle spiller latinamerikanske kulturer og identiteter

selv i globaliseringstendenserne? Min hovedinteresse er identitetsdannelse blandt forskellige latinamerikanske befolkningsgrupper i lyset af globale forandringer. Lige nu bruger jeg størstedelen af min forskningstid på at studere identitetsforandringer blandt latinamerikanske migranter i USA. Her ser jeg på fremkomsten af nye transnationale fællesskaber, der dannes på tværs af etniske og nationale forskelle, og på hvordan disse nye latinofællesskaber på én gang er en kilde til inklusion og eksklusion. Endelig arbejder

jeg sammen med en række kolleger her på AU på et projekt vi kalder "sukker og modernisering i Latinamerika". Baggrunden for projektet er en dramatisk stigning i forekomsten af sukkersyge og fedme blandt selv de fattigste befolkningsgrupper i Latinamerika. Vi forsøger at forstå denne vækst ved at belyse forskellige "sukkerkulturer" i blandt andet Brasilien, Cuba, Paraguay og Mexico. Mit eget projekt omhandler Coca Colas kulturelle og symbolske betydning i en lille indiansk landsby i det sydlige Mexico. Jeg er redaktør

på tidsskriftet "Diálogos Latinoamericanos", der udgiver forskningsartikler om kulturelle og samfundsmæssige forhold i Latinamerika.

Sort, stærk
og i rigelige mængder

Verdenslitteratur og erindringskultur

FOTO: FOTOAFDELINGEN MOESGÅRD

Mads Rosendahl Thomsen

Lektor, Institut for Æstetiske Fag

Jeg arbejder med et projekt om beskrivelser af det nye og det sidste menneske i litteraturen siden 1900. Det spænder over modernisternes

forestillinger om, at mennesket havde nået en ny bevidsthed, over beskrivelser af mere eller mindre voldsomme forsøg på at ændre samfund radikalt, til den horisont der har åbnet sig med bioteknologien, og som også er blevet et emne i litteraturen. I "Modernitetens verden" er mit bidrag et forstudie til dette arbejde, og jeg arrangerer i maj i år en konference beslægtet med dette tema med deltagelse af blandt andre Francis Fukuyama.

Jeg arbejder også med erindringskultur i et tværfagligt perspektiv, blandt andet som initiativtager til et netværk for

studier i erindring (www.memory.au.dk), hvor vi har gennemført en række seminarer i det seneste halvandet år. En af pointerne omkring ideen om det nye menneske er, at det jo også skaber det sidste menneske, og at al den identitet, som er baseret på kulturelle og personlige erindringer ikke blot lader sig erstatte så let. Sådanne tilstande er litteraturen eminent til at beskrive.

Endelig har jeg gennem en del år beskæftiget mig med verdenslitteratur som begreb og udfordring. Jeg har skrevet bogen *Mapping World Literature*

(2008, paperback 2010), redigeret to bind i serien Verdenslitteratur, tager del i Center for Verdenslitterære Studiers aktiviteter og skal bidrage til *The Routledge Companion to World Literature*.

Sort og rigelig

NAVNENYT

Ansættelser, orlov og fratrædelser

Fakultetssekretariatet

Marianne Ester Back, kommunikationsmedarbejder, orlov, 22. januar 2010

Marie Louise Gammelgaard, kommunikationsmedarbejder, ansat i barselsvikariat, 18. januar 2010

Antropologi, Arkæologi og Lingvistik

Birgit M. Rasmussen, videnskabelig assistent, 1. januar-31. december 2010

Stine Birk Tofte, postdoc, 1. januar-31. december 2010

Bahador Bahrami, postdoc, 1. januar 2010-1. juli 2011

Historie og Områdestudier

Karen Gram-Skjoldager, postdoc, 1. september 2010-31. august 2011

Martin Alm, adjunkt, 1. januar 2010-31. december 2012

Informations- og Medievidenskab

Geoffrey Cox, postdoc 1. februar 2010-31. januar 2012

Peter Dalsgård Pedersen, adjunkt, 1. december 2009-30. november 2012

Hanne Lyngbøj Ellerbæk, studie- og erhvervs koordinator, 1. november 2009-30. september 2010

Pia Gjermansen Andersen, kontorfunktionær, 1. december 2009

Nordisk Institut

Erik Vive Larsen, lektor, fratræder 30. juni 2010

Jens Christian Hougaard, lektor, fratræder 31. marts 2010

Institut for Sprog, Litteratur og Kultur

Peter Slomanson, udenlandsk lektor, 1. august 2009-31. juli 2010

Michael Skovmand, lektor, fratræder 31. maj 2010

Institut for Æstetiske Fag

Lotte Philipsen, postdoc, 1. februar 2010-31. januar 2013

Mads Rosendahl Thomsen, lektor, 1. december 2009

Ph.d.-graden

Kamila Ewa Sip, Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik, *Neuroimaging of deception in social interaction and lie-detection*.

Mia Rendix, Institut for Sprog, Litteratur og Kultur, *Tragedie og det tragiske i amerikansk drama som oppositionel modus til de europæiske definitioner*.

Stine Birk Tofte, Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik, *Reading Roman Sarcophagi. Aspects of Identity, Commemoration and Production*.

Kasper Ostrowski, Institut for Informations- og Medievidenskab, *Værdibaseret ledelse. Et performativt blik på værdibaseret ledelse i lyset af kommunalreformen*.

Anja Bechmann Petersen, Institut for Informations- og Medievidenskab, *Crossmedia: Innovationsnetværk for traditionelle medieorganisationer*.

Morten Sørensen Thaning, Institut for Filosofi og Idehistorie, *The Space of Dialogue. Revisiting Hans-Georg Gadamer's Philosophical Hermeneutics in the light of John McDowell's Minimal Empiricism*.

Morten Laugesen, Institut for Historie og Områdestudier, *The Chinese Communist Party's Quest for Legitimacy. A study of the xinfang system, village committee elections, and the Xian'an District reforms*.

Mikkel Leth Jespersen, Institut for Historie og Områdestudier, *Fyrste og folk. Politisk kultur i hertug Hans den Ældres slesvig-holstenske fyrstestat (1544-1580)*.

Carsten Stage, Nordisk Institut, *Et andet Danmark. Konstruktionen af national identitet i danske medier under tegningekrisen*.

Troels Myrup Kristensen, Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik, *Archaeology of Response. Christian Destruction, Mutilation and Transformation of Pagan Sculptures in Late Antiquity*.

Vidar Falkenberg, Institut for Informations- og Medievidenskab, *Netavisernes historie. Avismediets evolution i mediematricens revolution*.

Nye ph.d.-studerende

Regine Grytnes, Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik, *Risikoforståelse og sikkerhedspraksis hos tømrerlærlinge*. 1.1.2010.

Bitte Amund Basballe, Institut for Informations- og Medievidenskab, *Byrummets stedbestemte udfordringer for designprocessen*. 1.2.2010.

Morten Johannes Winstrup Hansen, Institut for Historie og Områdestudier, *Danskere i Europas transnationale, parlamentariske rum*. 1.2.2010.

Lisbet Tarp, Institut for Æstetiske Fag, *Naturlig kunst-kunstig nature. Om hybriditet i europæisk kunsthåndværk fra 1550-1650*. 1.2.2010.

Astrid Louise Nonbo Andersen, Institut for Filosofi og Idehistorie, *Angerpolitik*. 1.2.2010.

Elisa Ruiz Velasco Garcia, Institut for Historie og Områdestudier, *"Enemy's Enemy", "Beloved Tyrant", or "Noble Savage"? A Study of Western Reception of Nationalistic Russian Dissidents*.

Michael Mose Biskjær, Institut for Informations- og Medievidenskab, *Udvikling, analyse og forståelse af avantgarde-inspirerede design- og innovationsprocesser*. 1.2.2010.

Esben Bjerggaard Nielsen, Institut for Æstetiske Fag, *Sekulær apokalyptisk retorik: Brug af undergangsførelser i miljø- og klimadebatten*. 1.2.2010.

Mathias Nordvig, Institut for Historie og Områdestudier, *Norrøn kosmologi-i poesi og prosa*. 1.2.2010.

Tanja Poulsen, Institut for Æstetiske Fag, *Monster! Litterære, journalistiske og retspsykiatriske narrationer om den monstrose forbryder i et tværfagligt og historisk perspektiv*. 1.2.2010.

Martin Ejning Christensen, Institut for Filosofi og Idehistorie, *John Deweys naturfilosofi*. 1.2.2010.

Andreas Højlund Nielsen, Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik, *Investigating lateralization in the light of learning processes*. 1.2.2010.

Johanne Damholt Bøndergaard, Institut for Æstetiske Fag, *Erindringsfiktioner*. 1.2.2010.

Marie Louise Kaufmann Jensen, Institut for Filosofi og Idehistorie, *Religionens æstetik. En artikulering af åbenheden i religionen*. 1.2.2010.

Marie Andreassen, Institut for Sprog, Litteratur og Kultur, *Seeds of understanding, paths of reconciliation: Remembering the "years of lead" in Italy*. 1.2.2010.

Mette Løvschal, Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik, *Linjer i landskabet: Interaktion og grænsedragning i yngre bronzealder og førromersk jernalder*. 1.3.2010.

Lars Christiansen, Institut for Sprog, Litteratur og Kultur, *Distancens patos. Nietzsche-receptionen i Danmark fra Brandes til tidehverv*. 1.2.2010.

Lars Meldgaard Sass Jensen, Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik, *Politisk centralsted og statusmarkør: Vordingborg. Et studium af den danske kronens magt og profilering ca. 1100-1450*. 1.2.2010.

Christel Tarber, Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik, *Italesættelsen af funktionelle lidelser mellem læge og patient*.

Samantha Scott Reiter, Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik, *Migrating Matriarchs or Imported items? Exoticism, Materiality and the Construction of Identity*.

Fra forskning til forskel

er navnet på en serie artikler i hummagasinet om fakturaløs, humanistisk forskning, hvor betydningen for mennesker og samfund er meget direkte og synlig. Se alle artiklerne på www.humaniora.au.dk/forskel

MUSIK TIL FLØJLSREVOLUTIONEN

Hvornår føler en musikforsker, at han for alvor gør en forskel? Når musikken går over i historien, lyder et af buddene fra to komponister, der satte musik til markeringen af Fløjlsrevolutionen

Af Marianne Ester Back · men@hum.au.dk

En nynazistisk demonstration, politi i massevis og helikoptere i luften. Spændingerne var ikke til at overse, da tusindvis af tjeckere i Prag fejrede markeringen af fløjlsrevolutionen den 17. november ved et storslået officielt program på pladsen foran nationaloperaen, hvor det hele startede. Man skulle have troet, at den slags begivenheder udelukkende består af nationalpatriotiske indslag, men som en del af det officielle program havde et timelangt, dansk komponeret rockatorium, *Eversmiling Liberty*, fået plads.

– Vi er naturligvis som komponister utroligt bærede og stolte over at levere musikken til en så vigtig politisk begivenhed. Og når

man står midt på en så historisk plads omgivet af et par tusinde mennesker blandet med de spændinger, der omgav os i form af musik og moddemonstrationer, kunne jeg ikke undgå at føle det, som om jeg befandt mig midt i historien, siger den ene af komponisterne lektor Jens Johansen, der også blev bedt om at sige et par ord, inden det 300 mand store kor og orkester slap musikken fri på pladsen. På samme tid befandt kollegaen Erling Kullberg sig i Århus, hvor han var i gang med indstuderingen af værket sammen med 80-100 danske musikstuderende.

Global turné

Rockatoriet blev imidlertid skrevet i en anden anledning i 1989, hvor det blev tilegnet begivenhederne i Berlin og andre steder i Østeuropa. Rockatoriet blev for første gang opført i Musikhuset Aarhus af mere end 500 gymnasieelever og et udvidet rockorkester med Cæcilie Nordby og Allan Mortensen som solister. Siden hen er værket blevet opført og indspillet mange steder i Europa.

– Erling og jeg har rejst rundt i Europa og indstuderet værket i flere sammenhænge. Blandt andet opførte Erling værket i Spanien til et europæisk korstævne. To år efter murens fald opførte jeg det i Leipzig i

FOTO: PRIVAT

- ◀ En historisk dag: Nationalteatrets gulddag spejler sig i Laterna Magikas vinduer. Lektor Jens Johansen holder tale i Prag, hvor et 300 mand stort kor og orkester netop skal til at opføre Jens Johansens og Erling Kullbergs værk: *Eversmiling Liberty*, som en del af det officielle program i forbindelse med 20 års markeringen af Fløjlsrevolutionen.

det gamle Stasi-kvarter med unge korsangere fra Letland. De tidligere østlande har virkelig taget musikken til sig, fortæller Jens Johansen.

Men hvorfor egentlig det? HUMmagasinet spurgte den tjekkiske dirigent, der stod for opførelsen i Prag:

– Musikken er en fantastisk kombination af den gamle barokke musikform oratoriet og den nye moderne musikstil. Det er nok derfor, at de unge mennesker fra Tjekkiet har taget den sådan til sig. Det var i hvert fald derfor, at den passede så godt ind til programmet den 17. november. Den er et symbol på frihed, fortæller Libor Sládek, der selv har opført oratoriet adskillige gange og også indspillet værket.

Tema og tekst

Teksten til rockoratoriet er hentet fra G.F. Händels oratorium: ”Judas Maccabæus” uropført i 1747, mens musikken er helt nykomponeret. Rockoratoriets titel er ændret til *Eversmiling Liberty*, og der er sat større fokus på folkets forenede styrke end på hærledernes magt. Og netop det tema ser komponisterne som en af årsagerne til, at tjekkerne har taget værket til sig.

– Vinklingen i værket passer fuldstændig til deres projekt. Temaet i vores version er den gamle historie om Maccabæerne, hvor det netop er folkets styrke og sammenhold, der skaffer sejren i hus. Det er ikke den enevældige leders fortjeneste. Og sådan var fløjlsrevolu-

tionen jo netop. En enig folkemasse demonstrerede fredeligt i flere dage og viste på den måde deres samlede styrke og sammenhold, indtil regimet gav op. Den fredeligste form for revolution, man overhovedet kan tænke sig, fortæller Jens Johansen.

Og trods spændinger foregik selve markeringen også i fred og ro.

Eversmiling Liberty i smilets by

Mens Jens Johansen var i Prag for at overvære de officielle begivenheder, stod Erling Kullberg for indstuderingen af værket med de århusianske musikstuderende. Det var en del af den såkaldte Cecilieuge, hvor musikstuderende fejrer musikkens muse. Ugen kulminerede med en koncert om fredagen:

– Det var en af de flotteste opførelser af værket herhjemme. Det skyldtes en stor opbakning fra vores egne dygtige studerende, hvor mellem 80 og 100 havde meldt sig, og hvor publikum fyldte hele Kasernescenen. Både i Prag og i Århus var det studerende der udgjorde koret, og det giver god mening, i og med at det også var studerende der førte an i Fløjlsrevolutionen, fortæller Erling Kullberg.

Jens Johansen og Erling Kullberg foran deres danske kor, der bestod af 80-100 musikstuderende. De opførte en koncert i Århus i samme uge som koncerten i Prag.

PRISVINDENDE KOSMOPOLIT

Adrian Favell får overrakt
EliteForskerprisen af
Hendes Kongelige Højhed
Kronprinsesse Mary. Adrian
Favell er den første EliteForsker,
der ikke er dansker.

Professor Adrian Favell har netop vundet Videnskabsministeriets EliteForskerpris. Han har boet og arbejdet i otte forskellige lande, og han fik prisen for sin store internationale erfaring samt for sin tværvideenskabelige tilgang til forskningen i global migration og mobilitet

Af Gitte Bindzus Foldager · gbf@hum.au.dk

Som 20-årig forlod han Storbritannien for at undervise på en skole i Frankrig. Som 23-årig flyttede han til Firenze for at tage sin ph.d. på det anerkendte European University Institute, og siden har han arbejdet og boet i både Belgien, Holland, Japan, USA og senest Danmark.

Adrian Favell kan vist godt betegnes som verdensborger, og netop det at flytte verden rundt er også, hvad han forsker i.

– Jeg synes, det er dejligt at have et arbejde, der også er min hobby og livsstil, men det bedste ved mit job er, at det giver mig mulighed for at komme ud i verden og giver adgang til en international livsstil, man ellers kun ville have adgang til, hvis man var

ansat i en topstilling i en stor international koncern. Der har den akademiske verden på en måde en smutvej, forklarer professoren, der forsker i global migration og mobilitet.

Han har netop modtaget en af de ypperste priser, man som forsker kan få herhjemme, nemlig Videnskabsministeriets EliteForskerpris, som han modtog for sin store internationale erfaring, og for den tværvideenskabelige tilgang han har til sin forskning. Desuden opererer han med mange forskellige udgivelsesformer, som både bøger, videnskabelige tidsskrifter, aviser og senest også en blog.

På sin blog debatterer Adrian Favell moderne japansk kunst og

kultur efter krakket i 1990'erne. Et område, som han også forsker i efter at have tilbragt næsten et år i Japan i 1997.

Unge europæeres samlingspunkt

Det hele begyndte dog, da han i 1991 blev optaget på European University Institute i Firenze. Institutet er centrum for unge forskere og studerende, der alle deler en følelse af at være europæiske frem for f.eks. britiske eller danske, og denne følelse har Adrian Favell også.

–Jeg ser mig selv som europæer frem for brite. Jeg har boet og arbejdet i otte forskellige lande, og med venner og forbindelser over hele verden forsøger jeg at leve et ret kosmopolitisk liv, forklarer han.

I Firenze forskede Adrian Favell i den muslimske indvandring i England og Frankrig og dilemmaet omkring, hvordan Vesten reagerede på multikulturisme og immigration. Til at begynde med, var den inspireret af hans egne oplevelser fra sin tid som underviser på en skole i Frankrig, hvor størstedelen af eleverne var immigranter fra Nordafrika.

Forskningen på European University Institute udmundede i bogen *Philosophies of Integration*, der i dag nærmest er blevet en grundbog inden for emnet.

–Da jeg begyndte på denne bog, var der ikke forsket meget i immigration, men der var begyndt at opstå en stigende politisk bekymring omkring islam i Europa, samtidig med at mange lande i Vesteuropa oplevede et tilbagevendende fokus på nation-centrerede ideer om integration, hvilket jeg kritiserer i bogen.

Flytter for muligheder og kærlighed

Efter sit ophold i Italien begyndte Adrian Favell at blive mere interesseret i mobiliteten blandt højtuddannede europæere. I denne periode boede han i en kort overgang i Belgien og senere i Holland, hvorefter han i 1999 blev ansat på Sussex University i Storbritannien.

–Spørgsmålet om europæisk bevægelse har tydeligvis relationer til mit eget liv. Og deraf kommer noget af interessen naturligvis også. Videnskabeligt er det også interessant, at min egen livsstil er så involveret i mit arbejde, da jeg som komparativ forsker prøver at forstå ét sted sammenlignet med et andet, og det involverer naturligvis at have boet begge steder og forstå dem, forklarer han.

Når man spørger ham, hvad der gør, at folk flytter til andre lande, svarer han:

–En af de største grunde er, at folk flytter på grund af nye muligheder. Som f.eks. når folk gennem historien er flyttet til USA. Det har fungeret succesfuldt for det land i rigtig mange år, og gør det stadig, fordi folk især fra fattigere lande stadig tager af sted for at realisere den amerikanske drøm. I dag er forskellene på rig og fattig især i Europa dog meget udlignede, og når du ikke vinder så meget ved at flytte, er fordelene derfor ikke længere så tydelige, forklarer Adrian Favell, der selv flyttede til Danmark, fordi hans kone er dansk.

Og netop grunden til at flytte for kærligheden er ifølge professoren i dag en meget almindelig grund til at rive rødderne op og bosætte sig permanent i et andet land.

Blev inviteret til UCLA

Inden han i 2008 bosatte sig i Danmark, boede Adrian Favell i USA, hvor han i 2001 var blevet inviteret til at søge en position på UCLA. Her skulle han stå for forskningen i europæisk migration.

–Det var dejligt at bo i Los Angeles for alle de grunde, man kan forestille sig, og det var en stor oplevelse at arbejde på sådan et stort universitet. Amerikanske universiteter er meget imponerende steder; de er kæmpestore og har meget magt. Samtidig har de ansatte stor frihed til at forske og til at organisere sin egen undervisning, og det passede mig godt.

Et af de områder, den europæiske professor forskede i her, var, hvorfor mobiliteten i Europa ikke er større, sammenlignet med USA, hvor amerikanere sagtens kan flytte fra stat til stat på grund af deres arbejde.

–Det amerikanske system er meget ens staterne imellem. Både inden for retsvæsenet og i uddannelsessystemet, og det betyder, at amerikanere meget lettere kan flytte rundt, og det gør de også. De flytter typisk fire til fem gange i løbet af livet på grund af deres job, og ofte er det til nye byer. De er modsat europæerne ikke så bundet til et sted.

–Europæerne er meget tidligt meget involveret i deres sociale netværk og med familien og vil derfor ikke forlade dem. Mange vil ikke engang flytte indenfor landets grænser, forklarer professoren, hvis forskning bl.a. udmundede i bogen *Eurostars and Eurocities*, der handler om immigration i Europa, og hvad arbejdsmarkedets fri bevægelighed har betydet for de folk, der har bosat sig og arbejdet i et andet land, end der hvor de er født. Bogen er baseret på 60 dybdegående interviews med personer bosiddende i Amsterdam, Bruxelles og London.

GLOREA

Europæisk migration og mobilitet er også det, som han er fortsat med at forske i på Aarhus Universitet, hvor han med ansættelsen i juli 2008 grundlagde the *Centre for Global and Regional Ethnographies at Aarhus University* (GLOREA). Centret er en bred paraply for studier i regional integration i både en europæisk og asiatiske kontekst og ser således på den sociologiske effekt i Europa, som det bliver opbygget og forandret.

–Jeg håber, at centret vil give IHO et større fokus på interdisciplineret regional forskning i både Europa og Asien. Vi regner med snart at udvide med et antal ph.d.- og postdocprojekter, og til dette vil EliteForsk-prisen blive meget nyttig, da den giver mulighed for at etablere en rigtig god infrastruktur og tiltrække nye international-fokuserede forskere, som ønsker at arbejde med ambitiøse emner på en global skala.

► For yderligere information om GLOREA se: www.iho.au.dk/glorea

FIRE MOBILITETSSTIPENDIATER TIL DET HUMANISTISKE FAKULTET

Det Frie Forskningsråd har bevillet 8,8 millioner til Det Humanistiske Fakultet.

Midlerne dækker fire mobilitetsstipendier, som fordeles med to til Lise Hannestads ph.d.-program på Afdeling for Klassisk Arkæologi og to til Jørgen Bangs ph.d.-program på Institut for Informations- og medievidenskab.

Mobilitetsstipendierne skal medvirke til at øge rekrutteringen til forskeruddannelse i Danmark og derved understøtte globaliseringsstrategiens målsætning om at igangsætte ca. 2.400 nye ph.d.-forløb fra 2010. Samtidig skal de også sikre, at den kommende rekruttering i endnu højere grad er præget af internationale erfaringer og mobilitet.

ELITEFORSK REJSESTIPENDIUM TIL PH.D.-STUDERENDE FRA NORDISK

27-årige Camilla Møhring Reestorff er en af modtagerne af Videnskabsministeriets EliteForsk-rejsestipendier.

– Jeg blev enormt glad, da jeg fik af vide, at jeg var en af vinderne. Det er helt vildt dejligt at få den anerkendelse for ens arbejde, fortæller Camilla Møhring Reestorff, der forsker i projektet ”Kulturpolitisk kanon og kunstpolitisk praksis i den globaliserede nationalstat” på Nordisk Institut på Aarhus Universitet.

– Min forskning handler om den såkaldte kulturkamp, og om hvordan vi forstår nationalstaten kulturelt i lyset af globaliseringen, forklarer hun.

Stipendiet på 300.000 kr. skal bruges til tre udlandsophold på nogle af verdens bedste universiteter. Et på Sociologisk Institut på University of Sheffield i England, som hun har valgt, fordi instituttet har bedrevet omfattende forskning i kulturel og national identitet, og i hvordan subkulturer og minoriteter påvirker den nationale identitetskonstruktion. Derefter går turen til Cornell University i USA på School of Criticism and Theory, der er kendt for at være forrest i den forskningsmæssige udvikling af kulturteoretiske og æstetiske teorier og tendenser inden for humaniora og socialvidenskab. Og endelig går det tredje ophold til Goldsmiths University of Londons Centre for Cultural Studies, der er ledende i forhold til analyser af multimedier, globalisering og kulturelle forskelle under de samtidige sociopolitiske forhold.

Elsker at være forsker

Camilla Møhring Reestorff har altid elsket at læse og efter et år på jurastudiet valgte hun derfor at læse nordisk og har ikke fortrudt.

– Jeg valgte det egentlig, fordi jeg elsker litteratur, men på Nordisk fandt jeg hurtigt ud af, at jeg ikke kun interesserede mig for litteratur, men for alle former for kunst- og medieudtryk. På Humaniora har man ikke nødvendigvis et konkret billede af, hvad man bliver, når man er færdig, ligesom man har på Jura. Men på Nordisk har jeg fået nogle teoretiske og analytiske kompetencer, som kan bruges i alverdens funktioner, og som for mit vedkommende betyder, at jeg kan beskæftige mig med både kunstværker og politiske tekster, siger hun

Alverdens funktioner er dog ikke lige det, som Camilla Møhring Reestorff søger lige nu, i stedet håber hun at få lov at forske i rigtig mange år endnu.

– Jeg elsker at forske. Det er en fantastisk mulighed, og jeg synes, det er dejligt at være en del af et forskningsmiljø og få lov at prøve kræfter med sin faglighed.

FOTO: MINISTERIET FOR VIDENSKAB, TEKNOLOGI OG LIDVILKING

Camilla Møhring Reestorff modtager Videnskabsministeriets EliteForsk-rejsestipendium ved en ceremoni i Ny Carlsberg Glyptoteket i København.

HVILKET UNIVERSITET VIL DU HELST HAVE?

Af Thea P. Frederiksen, formand for HUMrådet

I HUMrådet er vi pt. i gang med at nedskrive vores visioner for, hvordan et universitet bør være. Det er ikke udelukkende en gang humanistisk bavl, men også et forsøg på at opstille målsætninger for vores arbejde, og måske ikke mindst for at begrænse for eksempel mine muligheder for at udtale mig på vegne af humaniorastuderende, uden at det bare har en eller anden demokratisk legitimitet. Nu er det jo ikke sådan, desværre, at vi sidder 8.000 studerende til HUMrådsmøderne – det ville ellers være hyggeligt, jeg skulle nok bage kage – så derfor får du her lige en smagsprøve på mine tanker om et universitet; så kunne du jo møde op på et møde og tilkendegive din holdning.

Mange ting giver mig anledning til at tænke over, hvilke transformationer universitetet som bærende vidensinstitution undergår i tiden, mystiske finansieringsformer, der kombinerer diverse dårlige økonomistyringsredskaber, som det tilsyneladende kun er videnskabsministeren, der stadig ser lykken i, AUs rektor m.fl., der giver deres opbakning til brugerbetaling; Campus (avisen), der pludse-

lig ikke vil modtage indlæg fra tidligere ansatte midt i en debat om netop brugerbetaling, en overstyring af universiteterne som sammen med ledelsesstrukturen, desværre ligger lige uden for kommissoriet for den netop gennemførte evaluering af universitetsområdet, bekvemmeligt nok for videnskabsministeren.

Jeg skal ikke ligge skjul på, at jeg finder alle ovenstående eksempler ganske skæmmende for universitetets fremtid. Jeg tror på basismidler som vejen til den bedste forskning og uddannelse. På gratis uddannelse som noget, der tjener videnssamfundet på bedst mulig måde. På den frie akademiske debat – hvor alle har lov til at deltage – og på, at universitetet bør facilitere denne. På det demokratiske universitet og på, at universiteterne bedre end videnskabsministeren ved, hvad god uddannelse og forskning er.

Jeg kunne skrive en ret lang afhandling om emnet, også ret detaljeret, men desværre har jeg ikke så meget plads her i HUMmagasinet – omvendt er jeg egentligt også mere interesseret i at åbne for en debat blandt de studerende; for bør vi ikke også have en holdning til vores universitet? Er vi ikke i høj grad

FOTO: MADS DALEGAARD. FOTOGRAFDELINGEN MOESGÅRD

i stand til kritisk at reflektere over, hvordan universitetet bør ledes og finansieres? Og gør vi det ikke for lidt?

Surt opstød eller oplæg til debat – det må du vurdere, jeg savner bare debatten.

Hvad er HUMrådet?

HUMrådet er repræsentant for den samlede studenterpolitiske bevægelse på det Humanistiske Fakultet og fungerer som et fakultetsråd for studerende. På Humaniora har vi valgt at samle os, fordi vi med så mange små fag har brug for én fælles stemme for at stå stærkere over for dekanatet, Studenterrådet og andre interessenter. Vi har åbent på vores sekretariat to timer, to dage om ugen, hvor du er velkommen til at kigge ind. Vi giver klagevejledning, vejledning i forhold til fagrådsarbejde samt meget andet! ... Og der plejer at være kaffe på kanden.

► Læs mere om os på: www.humaniora.au.dk/humraad

BOGOMTALER OG

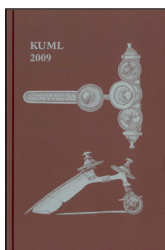

De fik aldrig Nobelprisen

13 danske forfattere blev i årene 1903-1958 indstillet til Nobelprisen i litteratur - men fik den ikke. Den forhenværende Nordisk-professor Aage Jørgensen udreder i denne bog, hvad der skete og hvorfor. Resultatet er nogle steder hårresende: Georg Brandes blev eksempelvis vurderet som usympatisk og Karen Blixen kunne ifølge komiteen ikke styre den litterære form stramt nok. Senere, da Horace Engdahl blev indsat

som permanent sekretær, har han erklæret dette for et af de mørkeste punkter i Nobelprisens historie. Bogen beskriver, hvordan parametre som videnskabelighed, nationalitet, fiktitivitet og skønlitterær kvalitet blev vægtet og fortolket vidt forskelligt gennem tiden.

Nærvæd og næsten: Danske Nobelpristabere fra Brandes til Blixen - en dokumentation, Aage Jørgensen, Aarhus Universitetsforlag, 288 sider, 298 kr.

Årets arkæologi

Så er der igen nyt fra Jysk Arkæologisk Selskab, der siden 1951 har udgivet årbogen KUML. Denne udgave indeholder blandt andet artikler om bronzealderens keramik, middelalderlige ringspænder, datering af mosefundne lig og beklædningsgenstande, den magtfulde spåkvinde Velede og agerbruget i enkeltgravskulturer. Herudover rummer KUML anmeldelser af en lang række arkæologiske og kulturhistoriske

bøger samt et debatforum.

KUML 2009 – Årbog for Jysk Arkæologisk Selskab, rigt illustreret, 291 sider, 200 kr.

Arbejde med mening

Hanen galer. Det er tid til at stå op og gå på arbejde. Men hvorfor gør vi det? Grunden til at vi arbejder, og dermed hvad arbejdslivets mening er, har ændret sig op gennem historien. I Danmark i dag er meningsfuldt arbejde eftertragtet af både medarbejdere og arbejdsgivere. Men hvad er et meningsfuldt arbejde egentlig? Hvad kan den enkelte gøre for at få et meningsfuldt arbejdsliv uden stress, og hvad

kan ledere gøre for at fremme meningen med at arbejde? Denne antologi sætter disse spørgsmål under debat med ledelsesteoretisk, psykologisk, medicinsk, filosofisk og antropologisk tænkning.

Det meningsfulde arbejdsliv, red. Cecilie Eriksen, Aarhus Universitetsforlag, 202 sider, 198 kr.

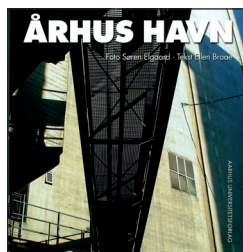

Havet og kirken

I Danmark er mange kirker opkaldt efter Nikolaj, der var middelalderens store beskytter af søfolk. Der findes også kirker, der bærer Sankt Clemens' navn. For også denne biskop var en værnehelgen for de sejlede. Danmark var en søfartsnation. Men havet var farligt, det var glubsk og krævede sine ofre. Hvordan man har indrettet sig med

havets farer, er temaet i kirke- og kunsthistorikeren Carsten Bach-Nielsens bog. Havet er nemlig et stærkt billede i kirkekunsten, og forfatteren giver en række eksempler fra danske kirker.

Somanden og døden – En ikonografisk skitse om de druknede og de reddede i nordisk kirkekunst, Carsten Bach-Nielsen, Forlaget Hikuin, 144 sider, 200 kr.

Havnen fra nye vinkler

Århus Havn er et industriområde i forvandling, et wasteland, en byudviklingsressource og et dynamisk fristed. Fotograf Søren Elgaard har gennem tre år været på motivjagt i det enorme industrilandskab på Danmarks største containerhavn. Resultatet foreligger nu i denne bog, hvor over 120 kunstfotos ledsages af analyserende tekster skrevet af

landskabsarkitekt Ellen Braae. I ord og billeder indfanges rum, strukturer, mennesker og materialer fra skæve og uventede vinkler. Bogen stiller spørgsmål til havnens egenart og anslår en række temaer, der lader den besøgende tage på rundfart med nye øjne.

Århus Havn, Foto: Søren Elgaard. Tekst: Ellen Braae, Aarhus Universitetsforlag, 151 sider, 278 kr.

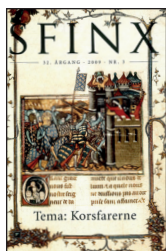
Kong Frederiks oldsamlng

En dag for 150 år siden, den 17. december 1859, udbød en katastrofal brand på Frederiksborg Slot. Den gamle bygning havde i Frederik den Syvendes første 11 regeringsår fået en renæssance. Den var igen blevet kongeslottet par excellence. Under den voldsomme brand mistede vi store dele af den kongelige malerisamlng. Mindre kendt er, at også kongens private oldsagsamlng gik til i flammerne.

Ved hjælp af bevarede arkivalier er det nu lykkedes Henrik Thrane i oversigtlig form at give et indblik i den omfattende samling, der ved branden var nået op på 6.000 oldsager.

Seks tusinde brændte oldsager, Henrik Thrane, Forlaget Hikuin, 120 sider, 100 kr.

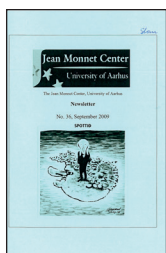
TIDSSKRIFTER

Den stolte ridder

Korstogene skabte de europæiske helte, som vi kender fra litteraturen og drengeromaner. Det begyndte i 1100-tallet med tempelriddere og fortsætter i dag på film og computerspil. Men virkeligheden er mere nuanceret. Mellemøsten var dengang skueplads for mange forskellige magter, der ofte sluttede alliancer på tværs af trosskel. Muslimer, mongoler og kristne både mod hinanden og sammen. Det nye temanummer af Sfinx giver indtryk af korstogenes fascinerende historie og mange facetter. Sfinx bringer desuden et interview med forfatteren Jan Guillou, der er meget inspireret af de ridderlige korsfarere.

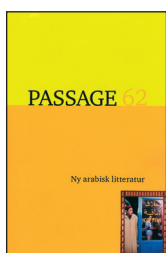
Sfinx 32: Korsfarerne, udgivet af Afdeling for Klassisk Arkeologi, illustreret, 36 sider, 75 kroner.

Der er altid nyt fra EU-fronten

EU er endnu engang temaet for Jean Monnet Centers nyhedsbrev. Og det er med god grund. I dette efterår stemte irerne ja til Lissabon-traktaten, idet regeringen fik sikret Irland en række gartantier, der er helt centrale for irske værdier. Blandt andet er landet blevet lovet, at EU ikke trækker regler ned over hovedet på irerne, hvad angår skat, abort, aktiv dødsbistand og homoseksuelle vielser. Også Island har dette efterår sat gang i EU-debatten med dets hurtige ansøgning om medlemskab, der har grund i landets aktuelle økonomiske udføre. Nyhedsbrevet indeholder desuden en analyse af det danske europaparlamentsvalg, der blev afholdt den 7. juni.

Jean Monnet Center: Nyhedsbrev nr 36, Institut for Historie og Områdestudier, Aarhus Universitet, 50 sider, gratis.

Ny arabisk litteratur

Efter længe at have været underrepræsenteret på danske boghylder er der i de seneste år kommet flere oversættelser af arabiske værker, herunder sågar et par bestsellers. Passage 62 præsenterer ni artikler om ny arabisk litteratur. Geografisk spænder artiklerne fra Syrien til Marokko, og emnemæssigt endnu videre. Eksempelvis kan man blive klogere på fremkomsten af arabiske bestsellers i Vesten og behandlingen af religiøse emner i ny arabisk litteratur. Samt ny palæstinensisk poesi, syrisk fængselslitteratur og forandringen af sociale og personlige identiteter i en globaliseret verden.

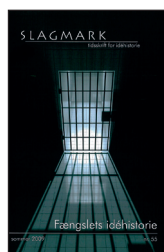
Passage 62: Ny arabisk litteratur, red. Jakob Ladegaard & Elisabeth A. Moestrup, 151 sider, 120 kr.

Det jyske sprog

'Ord og Sag' kan berette, at redaktørerne på Jysk Ordbog i december 2009 nåede til ordet Jesus! Tidsskriftet indeholder desuden artikler om brugen af retningsadverbier i Jylland og på Øerne, om det i grunden ret mystiske ord *endsige* og om interjektionen å'e på jysk. Det lille hæfte indeholder også et hidtil utrykt digt af Thøger Larsen og en ny og sørgelig vise på vendelbomål.

Ord og Sag, red. Viggo Sørensen, Peter Skautrup, Centret for Jysk Dialektforskning, Aarhus Universitet, 64 sider, gratis.

Det moderne fængsel

Man kan ikke sige 'Fængslets idéhistorie' uden at sige Michel Foucault og bogen 'Overvågning og straf' fra 1975. Slagmark nr. 55 giver nye vinkler på Foucault. Udviklingen siden 1970'erne udfoldes fra forskellige vinkler som en overgang fra et disciplinært til et postdisciplinært system. Hvor integration af de kriminelle tidligere var den officielle politik, er fangerne i det postdisciplinære fængsel først og fremmest genstand for inkapacitering – en målrettet passivisering og degradering i det, som en af forfatterne kalder et internt eksil.

Slagmark 55: Fængslets idéhistorie, Afdeling for Idéhistorie, Aarhus Universitet, 208 sider, 140 kr.

Klima og økologi på humanistisk

Hører overvejelser om klima og økologi kun hjemme hos økonomer, politikere og naturvidenskabsfolk, der skal klargøre, hvor stor en belastning 'systemet' kan klare? Ikke ifølge Semikolon, hvor folk fra flere forskellige humanistiske retninger gentænker nogle af de grundpræmisser, der har bundet verdenssamfundet en klimakrise på halsen. En af artiklerne gør op med "de tekniske fix" og argumenterer for, at nutidens økologiske krise uløseligt er bundet til symbolets magt i (idé)historien. Blandt bidragyderne er Henrik Jøker Bjerre og Mikkel Thorup.

Semikolon 18: Klima og økologi, Institut for Filosofi og Idéhistorie, Aarhus Universitet, 108 sider, gratis.

AUSCHWITZ 65 ÅR

FORTÆLLINGER, HVOR DER IKKE ER NOGEN HELTE

Fortællinger fra koncentrationslejre handler om gaskamre og overlevelse – men der er også tilfældigheder og småsvindel. Selv på 65 års afstand gør det rollen som overlever og vidne tvetydig

Af Casper Hartmann Dam · fakchd@hum.au.dk

I år er det 65 år siden, at russiske tropper befriede Auschwitz. Den 27. januar 2010 blev det markeret med en international Holocaust-dag. Og vi kender en del af fortællingen om den tyske koncentrationslejr i Polen,

hvor nazisterne udryddede ca. 1,2 millioner mennesker:

Det starter med deportationen østpå; der er kulden og der er menneskemassen i togvognene. Så er der lejren, hvor det eneste, der ikke er mangel på, er

død: ingen mad, ingen medicin og ingen søvn. I lejren hersker udvælgelserne, hvor dem, der går til højre, overlever og kommer i arbejdslejren; dem, der går til venstre eller kravler op i lastbilerne, er direkte på vej til

krematoriets ovne. **Men hvad med dem, der overlevede?**

– De levede ofte videre på tilfældighed og småsvindel. Vidnesbyrd fra koncentrationslejre fortæller kun sjældent om helte, der sejrer sig ud af lejrens uendelige modgang. Meningsløsheden ophører aldrig: Hvorfor var det netop dem, der endte med at forlade Auschwitz i live? At overleve kan have ført handlinger og oplevelser med sig, hvor de i dag har svært ved at genkende sig selv i det, de så og gjorde. Det fortæller postdoc fra Nordisk Institut Stefan Iversen, der forsker i, hvordan danskere fortæller om kz-lejre. Som én af forfatterne bag bogen *Vidnesbyrd. Danske fortællinger fra tyske koncentrationslejre* har han også prøvet kræfter med at interviewe overlevende, mens de endnu kan findes i live.

'Sonderkommando', held og småsvindel

Ud over fysisk arbejde, udsultning og udvælgelser til gaskamre var livet i lejrene styret af et ▶

Russiske soldater og overlevende i Auschwitz, januar 1945. Siden har de overlevende kæmpet med at fortælle om lejren og holde sammen på rædsler, der ikke giver nogen mening.

Lejrens gråzone

Iboja Wandall-Holm

er født i 1923 og tilbragte 11 måneder i Auschwitz fra marts 1944. Her fortæller hun om mødet med koncentrationslejren, hvor moralen ofte kom i konflikt med sult, rapseri og forsøget på at overleve.

”Vi fik fangeuniformer, der lugtede af klor, og et fangenummer tatoveret på underarmen. Min uniform var tynd og slidt, mine træsko var i stykker, jeg havde slet intet undertøj, jeg frøs gudsjammerligt og følte mig syg. Hvis man blev så syg, at man ikke kunne stå appel og gå på arbejde, kom man på reviret, lejrens sygehus. Kun få forlod det i live. De dødssyge og gravide kvinder blev samlet på blok nr. 25, gasset og brændt. Nyfødte blev for det meste gemt for mødrene og aflivet, før Mengele fik set dem og fik sendt moderen i døden. Én af de kammerater, som arbejdede i effektkammeret, hvor man sorterede alt tøjet, man havde taget fra de gassede, stjal noget tøj til min søster og mig. At stjæle blev straffet med døden, men når du i Auschwitz viste dig i bluse og nederdel eller andet pænt tøj, blev du ikke umiddelbart betragtet som et insekt, som kunne tværes ud af en støvle. På en eller anden sær måde blev du mere menneske, selv i SS'ernes øjne. Så længe det varede. Selv i et perfekt drevet diktatur hersker der vilkårlighed og lunefuldhed, og i gas kunne du komme når som helst i en hvilket som helst påklædning.”

– Uddrag fra *Vidnesbyrd*. Danske fortællinger fra tyske koncentrationslejre, Aarhus Universitetsforlag 2008, side 146

”Vi fik fangeuniformer,
fangenummer tatoveret p
form var tynd og slidt, m
harde slet intet undertøj
føjte mig syg. Hvis m
kunne stå appel og gå p
lejrens sygehus. Kun
syge og gravide kvin
gasset og brændt. f
for mødrene og af
fik sendt moderen
som arbejdede i g
alt tøjet, man h
tøj til min søste
døden, men n
d lalle

Vidnesbyrd på afstand

Arlette Andersen er født 1924 i Frankrig, men bor i dag i Fredericia som pensioneret lærer fra den danske folkeskole. Hun blev deporteret til Auschwitz i januar 1944 og levede i lejren indtil maj 1945. Arlette Andersen fortæller, hvordan hun på én gang genoplever rædslerne og mærker afstanden til den, hun selv var, når hun i dag fortæller om Auschwitz.

”Jeg fik et brev for nylig fra en gammel elev, som havde set artiklerne i Berlingske Tidende, og han sagde, at han godt kunne huske, at jeg havde sagt en smule, men aldrig så meget, som han havde fået at vide i artiklen. Jeg fortalte lidt, men aldrig så meget. Jeg tror, at det var den almindelige opfattelse, at man skulle glemme det. Men vi må have været mere robuste, for mine tre veninder har også klarer sig. Det er sådan ... der er to personer, også når jeg fortæller og kan se alt det for mig, som jeg fortæller. På den anden side er det ikke mig, som er fortælleren, det er en anden. Men i hvert fald tror jeg ikke, at man kan sige, at det ikke eksisterer, for hvorfor skulle vi gå rundt og fortælle?”

Jeg blev opfordret til at fortælle om det. Det havde jeg aldrig tænkt på, at jeg kunne gøre. Jeg tænkte, at jeg ikke kunne være bekendt at sige nej. Jeg kunne ikke lide at holde foredrag, jeg kunne ikke holde foredrag på dansk og jeg kunne ikke lide at grave i det. Jeg fik også nogle mareridt igen i '90, da jeg skulle opleve det hele igen. Nu kan jeg klare at lukke af, for det er en anden person, som fortæller. Jeg behøver ikke at tænke på det for.”

– Uddrag fra *Vidnesbyrd*. Danske fortællinger fra tyske koncentrationslejre. Aarhus Universitetsforlag 2008. side 34-35

”Jeg fik et brev for nylig fra en gammel elev, som havde set artiklerne i Berlingske Tidende, og han sagde, at han godt kunne huske, at jeg havde sagt en smule, men aldrig så meget, som han havde fået at vide i artiklen. Jeg fortalte lidt, men aldrig så meget. Jeg tror, at det var den almindelige opfattelse, at man skulle glemme det. Men vi må have været mere robuste, for mine tre veninder har også klarer sig. Det er sådan ... der er to personer, også når jeg fortæller og kan se alt det for mig, som jeg fortæller. På den anden side er det ikke mig, som er fortælleren, det er en anden. Men i hvert fald tror jeg ikke, at man kan sige, at det ikke eksisterer, for hvorfor skulle vi gå rundt og fortælle?”

Krematoriet. Arbejdet med at afbrænde lig, fjerne guldtender og hår fra gassedede medfanger var et af midlerne til at overleve livet i Auschwitz. ▶

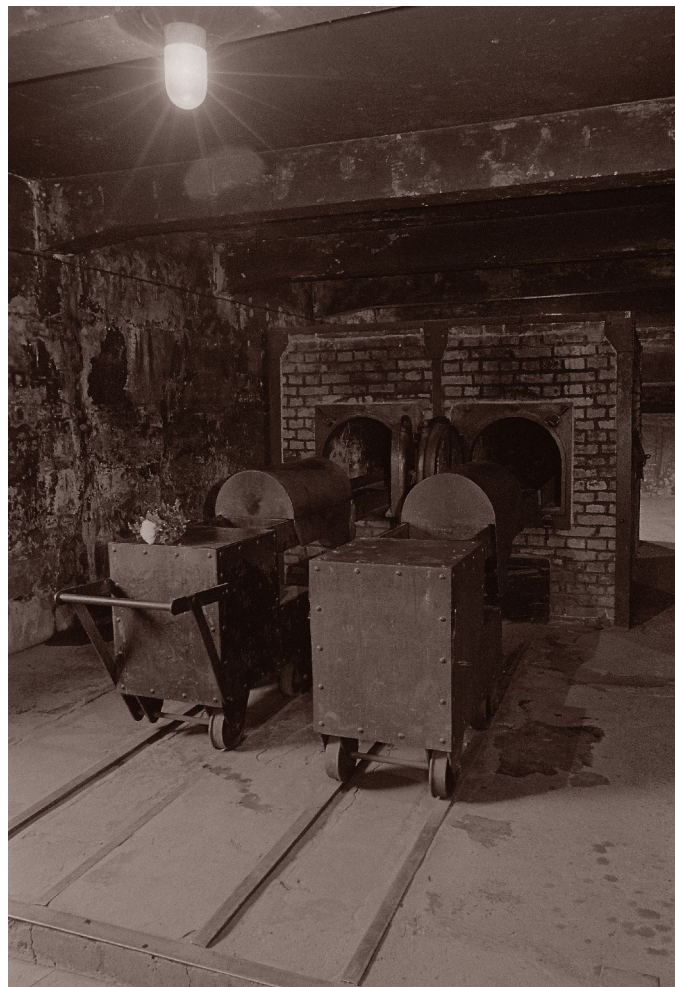

FOTO: POLIFOTO

◀ 'fangeselvstyre', hvor fanger med særlige jobs og privilegier som mad og civilt tøj blev forfremmet til at forvalte de andre fanger. Det gav fangerne et svært valg: De kunne enten hjælpe til med at organisere folkemordet i lejren – altså være heldige og fx få arbejde i 'Sonderkommando' med at fjerne tøj, hår og guldtender fra ligene, fylde og tømme krematorieovne; eller de måtte selv ende som ét af de lig, som de andre fanger skulle kremere.

– Den situation gav de overlevende nogle tvivlsomme, etiske valg. Deres fortællinger kredser om, hvordan de overlevede ved ikke at holde sammen, og den brutalitet, de fornærmelser og trusler, som fangerne mødte hinanden med. Lejren var en etisk gråzone, hvor godt og ondt ikke var fordelt ensidigt med kz-fanger på den ene side og nazister på den anden. Chokket over, at det var tilfældigheder og svindel, der lod dem beholde livet, ulmer konstant og opløser sig aldrig i deres fortællinger, forklarer Stefan Iversen.

Det chok ser man dog ikke kun i fortællingerne: For én overlevende betød det, at hun hverken kunne kende sig selv i butiksvinduer eller i de andres blikke, efter at hun nåede hjem.

Vidnesbyrdene efterlader ofte spør som ufrihed og gentagelser, fysisk udmattelse, mareridt eller genoplevede begivenheder fra Auschwitz – og mens enkelte er endt i selvmord, så vælger de allerfleste tavsheden.

Ingen konklusioner

Stefan Iversen undersøger, hvordan fortællingerne er opbygget, og hvor der er skift i stemmeføring. Mens der sjældent er noget samlet forløb eller nogen udvikling fra A til B, så møder man derimod gentagelser og det samme chok, iklædt en række små kronologiske episoder og traumeoplevelser. I en dansk modstandsmands beretning fra 1945 begynder fortællingen på ny, da han 30 sider inde i bogen interneres i en koncentrationslejr:

– Stemmen skifter fra at være en jovial modstandshistorie om heltmod og snedige benspænd for tyskerne. I lejren holder dén ramme ikke, og den fremadskridende fortælling bryder sammen; han overlever som læge i lejren, har ikke nogen medicinske midler og fortæller herfra om løsevne episoder, hvor der er meterhøje stakke med lig og ondt på begge sider. De vidnesbyrd slutter som så mange andre uden forløsning eller slutning, og der er ingen konklusioner eller sætninger som "... af det kan vi lære" eller "Derfor er det vigtigt, at...". Det er fortællinger, der unddrager sig entydige moraler, og oplevelser, der er så ekstreme, at ikke engang de, der var udsat for dem, kan levere nogen afslutning på dem i dag, siger Stefan Iversen.

– **For de indsatte holder koncentrationslejren aldrig helt op. Meningsløsheden er til stede, selv når en overlevende efter 65 år afgiver vidnesbyrd.** Det er handlinger, de sjældent kan beskrive direkte, og der er ingen konklusioner, vurderer Stefan Iversen.

SET & SKET

FOTO: LARS KRUSE, AU FOTO

Shayegan i Århus: Iran dramatisk forandret

Rektor Lauritz B. Holm-Nielsen (tv.) var blandt gratulanterne, da dr. Dariush Shayegan (th.) fik overrakt *Global Dialogue Prize* den 27. januar. 70 inviterede gæster deltog i fejringen i Musikhusets rytmiske sal og overværede blandt andet en interessant paneldebat, hvorunder Shayegan kommenterede situationen i sit hjemland Iran. Den iranske filosof og forfatter oplever, at tingene har forandret sig dramatisk i løbet af otte måneder, og at landet er på vej et nyt sted hen.

– Det er en meget pluralistisk form for bevægelse, virkelig en blanding, men de har det samme mål: de ønsker frihed, lød det fra Shayegan.

Iranerne har ifølge ham erkendt, at stat og politik nødven-

digvis må adskilles, og det kan være begyndelsen på enden på det gammelkendte Iran. Fordi regeringen er anti-vestlig, er folk pro-vestlige, mener han. Om landets økonomiske problemer sagde han, at hvis udviklingen med stigende arbejdsløshed og inflation fortsætter, trækker den i samme retning.

– Det er begyndelsen på noget. Måske enden på en ny begyndelse, jeg ved det ikke.

Dagen efter prisoverrækkelsen gæsteforelæste Dr. Dariush Shayegan under overskriften "Religion, history and ideology" for 60 tilhørere. Efter forelæsningsen fik han en snak med centerleder Mehdi Mozaffari fra Center for Forskning i Islamisme og Radikaliseringsprocesser på Statskundskab.

► Læs mere på www.humaniora.au.dk/nyheder/2010/gdpfeat

Europæisk integration

11.-12. februar afholdt Institut for Historie og Områdestudier konferencen "Den europæiske integration". Keynote speaker var Ann Deighton fra University of Oxford. Hendes tale tog fat i EU's tidlige år og bar titlen "From Crisis to New Dynamics in the European Community 1973-1983". Konferencen var velbesøgt med forskere fra hele Europa.

FOTO: STEFAN MI RASPUSSSEN

Moegårds mange elever

Fotografelev nummer 46 blev udlært (og fejret) hos Fotoafdelingen Moegård i februar. Med elev Martin Ravn Bendtsen (t.v.) er vores lokale fotoafdeling et af de uddannelsessteder i Danmark, der har udlært flest fotografelever. Og det har den gjort siden 1970. Som man kan se bag Martin Ravn Bendtsen og fotoleder Rógvi N. Johansen eksperimenterer afdelingens elever også med mange andre motiver end Grauballemand og museumsgenstande.

FOTO: MADIS DALEGAARD, FOTOAFDELINGEN MOEGÅRD

Indisk ambassadør første forelæser

Der tegnede sig et fremtidsbillede af Indien som en stor global aktør, da den indiske ambassadør i Danmark, Shri Yogesh K. Gupta, som den første forelæste på det nye *Contemporary India Study Center Aarhus* (CISCA) i februar. Under overskriften "India's role in Europe" gav Gupta talrige eksempler på et Indien i hastig økonomisk vækst. 15 mio. nye mobiltelefoner sælges der for eksempel om måneden i Indien! Oveni de 500 mio., der allerede er på indiske hænder. Og efter Guptas mening vil væksten på sigt styrke både international fred, sikkerhed og velstand. CISCA, der har hjemme på Institut for Historie og Områdestudier, er et af tre nye centre i Europa, som indgår i EU's "India – EU Study Centres programme". Et andet er netop åbnet i Warszawa. Centrene samarbejder med universiteter i bl.a. Delhi og Karnataka.

►Læs mere: www.cisca.dk

FOTO: LARS KRUISE AU FOTO

Mennesker og mønstre

Selvbilleder er nok det mest dækkende ord for de fire computerskabte billeder, som kunstneren Rikke Reif har lavet til den nye undervisningsetage på stueetagens Nobelparkens bygning 1453, hvor et større mødelokale i foråret blev forvandlet til flere undervisningslokaler. Alle billeder er baseret på

ILLUSTRATION: RIKKE REIF

fotos af mennesker og mønstre fra universitetet og lægger på flere planer op til, at man spejler sig selv i dem. De kvadratmeterstore værker bærer titlerne "Rum og dialog", "At være i mængden af viden", "Alene og fordybet" og endelig "Gang i gangen", som også er en genspejling af det rum, som billedet fylder ud.

Fakultetet har bedt kunstneren lave billederne, mens Fotoafdelingen Moesgård har stået for trykning og oplægning og Bygningsdriften for et særligt ophæng, der giver billeder en skyggeramme.

Kunsten mellem teknologi og natur

Under titlen 'The Artwork between Technology and Nature' blev der i januar holdt international konference på Statens Museum for Kunst i samarbejde med Aarhus Universitet. Med fokus på kunsthistorie og kunstteori rejste konferencen spørgsmål og debat i forlængelse af FN's klimatopmøde i december 2009. Målsætningen var at undersøge forholdet mellem kunst, natur og teknologi ud fra forskellige vinkler. De deltagende behandlede bl.a. kunstens virke både som kritisk instans og som nært forbundet med teknologi og natur.

På billedet (fra venstre): professor Jacob Wamberg, og fra Statens Museum for Kunst Hanne Kolind Poulsen og Henrik Holm.

FOTO: STATENS MUSEUM FOR KUNST

FOTO: MARIE LOUISE GAMMELGAARD

Snoren klippet på nyt økonomicenter

Med rød sløjfe, områdeleder Berit Pihl ved saksen og ti samlede medarbejdere, åbnede Det Humanistiske Fakultets nye økonomicenter 1. februar. Institutternes ti økonomi-administrative medarbejdere flyttede dermed officielt ind på femte sal i bygning 1451 og tog hul på hverdagen i den nye enhed.

– Vi forventer at kunne yde en endnu bedre service, fordi vi har fået samlet vores kompetencer. "Delt viden er dobbelt viden", siger Berit Pihl.

I øvrigt understreger hun, at alle ansatte, både institutledere og medarbejdere med økonomiske ærinder og spørgsmål, er meget velkomne til at maile, ringe eller kigge forbi det nye center.

FOTO: MARIE LOUISE GAMMELGAARD

Årshistorier til sygehuset

Et kvart ton Årshistorier – nærmere bestemt 500 stk. af den nye bog Årshistorier i ”Fra bjerget til byen”-serien – blev i januar overbragt til Århus Sygehus, hvor den skal gøre godt i venteværelser og på afdelinger. Poul Holst Jensen fra AUs Intern Post stod for udbringningen – Helle Voldby Johansen fra Intern Transport på Århus Sygehus tog med glæde imod gaven – hun læste selv den forrige, *Det skjulte Århus*, med fornøjelse, og ser frem

til flere kapitler fra Det Humanistiske Fakultet. Denne gang skrevet af forskere ved Nordisk Institut.

Vinter giver ekstra arbejde

I forhold til sidste vinter har fakultetets rengøringsassistenter haft ekstra meget at lave i år. Især volder blandingen af salt og sand problemer for dem, og i nogle undervisningslokaler kan de sagtens fylde tre fejebakker med sand, hvilket mange af dem aldrig har oplevet før.

I øjeblikket er de derfor også nødt til at vaske gulvene hver dag, fordi vejret er som det er, og rengøringsassistenterne ikke vil være beskidte gulve bekendt. Om sommeren bliver gulvene blot tør-moppet hver dag og vasket en gang om ugen.

FOTO: GITTE BINDZUS FOLDAGER

NYT FRA HUMANIORA I KØBENHAVN

Denne spalte skrives af redaktionen for bladet Humanist. Det Humanistiske Fakultet ved Københavns Universitet

Læs burkarapporten på nettet

Den meget omtalte burka-rapport er udarbejdet af medarbejdere ved Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier på Det Humanistiske Fakultet, og arbejdet med indsamling af oplysninger og rapportering fandt sted i perioden 15. september 2009 til 15. oktober 2009.

Fakultetet er i pressen blevet kritiseret for den manglende offentliggørelse af rapporten, men det var fra opgavens start aftalt mellem KU og Indenrigsministeriet, at universitetet kunne offentliggøre rapporten uredigeret og i sin helhed 40 dage efter, den var blevet behandlet i ministeriet og havde dannet baggrund for et evt. lovforberedende arbejde. Hvorfor det ikke kunne ske med det samme, da pressen begyndte at interessere sig for den.

► Rapporten og mediernes omtale af den kan læses på www.tors.ku.dk/nyheder/burka_kopi/

Fakultetet eksperimenterer med undervisningslokaler og videnscenter

Tre almindelige undervisningslokaler på Det Humanistiske Fakultet er i løbet af januar blevet omdannet til try-out labs med helt nye typer møbler og opstillinger. Det sker med henblik på at skabe et solidt erfaringsgrundlag for opførelsen af humanioras kommende nye bygninger, KUA2. På samme måde bliver et af fakultetets store institutbiblioteker omdannet til et nyskabende videnscenter med anderledes reolopstillinger og arbejdspladser.

De to søstermagasiner Humanist og HUMmagasinet udveksler i hvert nummer nyheder fra hinandens fakulteter. De to fakulteter er hhv. Danmarks største og næststørste, målt i studerende.

NEKROLOG

Professor emeritus Peter Bøgh Andersen afgang ved døden søndag den 10. januar 2010. Dermed sluttede en lang forskerkarriere for en internationalt anerkendt pioner indenfor humanistisk IT-forskning. Med undtagelse af et treårigt professorat på Datalogisk Institut, Aalborg Universitet 2000-2003 var han gennem hele sin karriere tilknyttet Aarhus Universitet. Først som licentiat og adjunkt ved Nordisk Sprog og Litteratur, siden som lektor, docent og professor ved Institut for Informations- og Medievidenskab, som han var med til at grundlægge.

Peter Bøgh Andersen efterlader sig et fornemt oeuvre. Han har skrevet og redigeret en lang række fagbøger og omkring 130 videnskabelige artikler. Emnerne spænder vidt fra studier af handlingers syntaks i starten af 1970'erne, over arbejdsprogsstudier og kommunikationsæstetik, til studier af kunstig intelligens, computerspil, skibsbroer og selv-organiserende systemer i de senere år.

I hele sin karriere var hovedinteressen rettet mod computersemiotik, et felt han selv var med til at definere. Peter Bøgh Andersen skrev sin disputats i 1990 med titlen *A Theory of Computer Semiotics*, hvor han fremsatte den første teoretiske analyse af computerbaserede tegns særlige – interaktive – kendetegn. Titlen afspejler den nyskabende kompleksitet i hans bidrag til den internationale IT-forskning. Det var på en gang en udfordring til og supplering af datalogiens IT-forståelse. I 1993 var han med til at redigere en ligeledes banebrydende antologi *Computeren som Medium*. Men hans indsats begrænsede sig ikke til humanistisk informationsvidenskab. Han var således også en hoveddrivkraft i et forskningsprojekt, der førte til udgivelsen *Downward Causation – Minds, Bodies, and Matter* i år 2000 om makrostrukturers mulige virkning på mikrostrukturer

med bidrag fra en række internationalt fremtrædende fysikere, biologer, psykologer, filosoffer, sprogforskere og medieforskere.

I 1980'erne var han primus motor i opbygningen af Informationsvidenskab og i 1990'erne i opbygningen af multimedieuddannelserne ved Aarhus Universitet. Han var reviewer på flere internationalt anerkendte tidsskrifter og medgrundlægger og redaktør for tidsskriftet *Systems, Signs, and Actions*. Desuden havde han omfattende samarbejder ud af huset, for eksempel med dataloger og forskere på statskundskab.

Peter Bøgh var institutionsbygger, men hans drivkraft var altid teoretisk nysgerrighed. Han deltog kun sjældent i den offentlige debat, men når det skete, gjorde han det med vægt til fordel for forskningsfrihed, men også imod rigide faggrænser og træghed på universiteterne.

Han var til enhver tid villig til at gå i debat om en faglig sag, ofte på et subtilt, detaljeret niveau, hvor kun de særligt interesserede kunne følge ham. Hans smittende engagement og faglige nysgerrighed har lokket mange kolleger, yngre som ældre, med på nye faglige galejer. Som oftest nåede de nye projekter i havn efter en lærerig, stimulerende sejlads. Mange kolleger vil være ham stor tak skyldig for hans betydning for og inspiration til afklaringen af eget ståsted. Dansk forskning, både den humanistiske og den tværinstitutionelle, har mistet en af de sidste årtiers store, banebrydende fornyere. ■

Århus den 18. januar 2010

Niels Ole Finnemann

Finn Olesen

Professor

Lektor

*Institut for Informations- og Medievidenskab
Aarhus Universitet*

KALENDER

Udvalgte arrangementer

Udgravningerne i Lindegården: På et af forårets onsdagsseminarer på Afdeling for Middelalder- og Renæssancearkæologi går museumsinspektør Morten Søvsø fra Ribe i dybden med udgravningerne i Lindegården ved Ribe Domkirke. De følgende to onsdage er det professor Kristian Kristiansen fra Institut for historiska studier i Göteborg, der spørger: Behøver vi en europæisk arkæologi? og derefter Jane Jark Jensen fra Københavns Bymuseum, der giver forelæsning om: Skt. Clemens – Begravelseskikke ved Københavns ældste Kirke.

Tid: Onsdag den 10., 17. og 24. marts kl. 14.15-16.00

Sted: Auditorium 5 på Moesgård

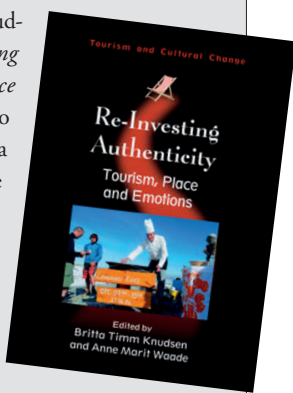
Release Party: For at fejre udgivelsen af bogen *Re-Investing Authenticity Tourism, Place and Emotions* inviterer de to forfattere og lektorer, Britta Timm Knudsen og Anne Marit Waade til release party. Til arrangementet vil følgende af bogens bidragsydere præsentere dele af bogen: Jakob Linaa Jensen, AU, Szilvia Gyimóthy, AAU, Kjetil Sandvik, KU, Dan Ringgard, AU og Anne-Britt Gran, BI, Oslo

Tid: Onsdag den 10. marts kl. 16

Sted: Frokoststuen på IMV, Helsingforsgade 14

Nordisk Verdenslitteratur 1880-1914 – En foredragsrække: I årtierne omkring forrige århundredskifte fortætter forfattere som Knut Hamsun, Amalie Skram, Henrik Ibsen og Johannes V. Jensen en tid i opbrud. I form- og indholdsmæssigt radikale værker – romaner som *Sult*, dramaer som *Hedda Gabler* og autofiktionelle værker som *Professor Hieronimus* – træder den nordiske litteraturscene frem som et internationalt kraftfelt.

I seks dobbeltforedrag diskuterer forskere fra

Nordisk modernitetserfaringer i nøje forbindelse med psykologiske opbrudsfigurer (identitet, køn og seksualitet).

Se yderligere information om de enkelte foredrag på www.nordisk.au.dk

Tid: Foredragene holdes over fire kommende fredage i foråret: Den 5. og 19. marts samt 9. og 23. april kl. 11-14 + efterfølgende fredagsbio (to er afholdt).

Sted: Bygn. 1453, lok. 131.

Forsknings Døgn: Under overskriften *Krop og Kultur* inviterer Aarhus Universitet alle interesserede til Forsknings Døgn. Ligesom de foregående år vil der være masser af foredrag, paneldebatter og anden underholdning med deltagelse fra en række af fakultetets forskere.

Tid: Fredag den 23. april kl. 13-18

Sted: Søauditorierne

Kapsejlads: Den 29. april er det igen blevet tid til, at universitetets mange festforeninger skal dyste i den

FOTO: JESPER RAIS, AU FOTO

traditionsrige kapsejlads, der afholdes for 11. gang. Selve kapsejladsen skydes i gang omkring kl. 14, og om aftenen er der som altid fest på Train.

Tid: Torsdag den 29. april fra kl. 12

Sted: Universitetsparken

► Se flere arrangementer og mere om nogle af ovenstående på www.humaniora.au.dk

DRONNING MARGRETHE OG ARKÆOLOGIEN

I anledning af Dronning Margrethes 70 års fødselsdag 16. april 2010 viser Moesgård Museum og Nationalmuseet en udstilling om Dronningens store interesse for arkæologi

... Som 12-årig fik jeg lejlighed til at tilbringe en eftermiddag i Illerup, hvor de gravede det store våbenofferfund. Det var nok første gang, jeg fik lov til at være med, hvor der blev gravet. En vidunderlig eftermiddag ...

Sådan beskriver Dronning Margrethe sit første besøg på en arkæologisk udgravning. Hun har siden været på et utal af udgravninger i ind- og udland, først som aktiv arkæolog, siden som besøgende.

Udstillingen tegner et billede af Dronning Margrethe som en engageret og vidende arkæolog, og publikum tages med på en rejse til udvalgte fundsteder, der i særlig grad har haft Dronningens bevågenhed. Vi møder den 12-årige Prinsesse Margrethe på besøg i Illerup Ådal og følger hendes senere aktive deltagelse i udgravninger i Nubien og Italien. I udstillingens sidste del handler det om Dronningens besøg på og interesse i nogle af de mest bemærkelsesværdige udgravninger i Danmark gennem de seneste 40 år.

Dronning Margrethe på Madsebakke.

Hør Dronningen fortælle

I udstillingen viser Dronningen selv rundt. Ved hvert udstillingsafsnit kan man således høre majestæten fortælle om udgravningerne. Udstillingen viser udvalgte fund, som har Dronningens særlige bevågenhed, og hendes fortælling herom vidner om både indsigt og passion. Blandt disse fund kan nævnes det berømte Jellingbæger, som Gorm den Gamle med stor sandsynlighed har haft i sine hænder, og en samling af såkaldte

guldgubber – små guldplader med prægede figurer – fundet ved Sorte Muld på Bornholm.

Foruden de originale fund præsenterer udstillingen også talrige ikke tidligere viste fotografier, smalfilm og nogle af Dronning Margrethes egne tegninger lavet i forbindelse med udgravningerne.

► Udstillingen kan opleves på Moesgård Museum fra den 25. marts-29. august 2010

Illerup 1952.

Italien 1956.

Nubien 1962.

10 SPØRGSMÅL TIL PROFESSOREN

FOTO: LARS KRUISE, ALI/FOTO

På HUMmagasinets bagside stiller vi vores professorer en række spørgsmål inden for deres fag såvel som deres fritid. Det eneste spørgsmål, der er åbent, er det sidste, hvor professoren selv skal formulere et spørgsmål til en anden professor. Og så er stafetten givet videre.

I sidste nummer stillede Frederik Stjernfelt spørgsmålet: *Hvad er det for noget med de biler?* Spørgsmålet gik til Hans-Jørgen Schanz, der er professor i Idéhistorie.

1. Hvem er din yndlingsfilosof? Har du mødt ham/hende?

Det er Wittgenstein, da han er dyb, original og ganske uforudsigelig. Jeg har aldrig mødt ham – kun i tekster.

2. Kalder man en med en eksamen i filosofi en filosof?

Ja, det gør man – men måske skulle man lade være.

3. Hvad er dit mest mærkværdige forskningsresultat?

At nogle af de filosoffer, som jeg anså for at være rigtigt dybe og sande, kun var dybe.

4. Har du en hobby?

Jeg har ingen hobby – hvis der er noget, der ligger tæt på, så er det at lave mad.

5. Lever du selv efter en filosofi?

Livet er ikke filosofi, så det gør jeg bestemt ikke.

6. Hvis du ikke var blevet professor, hvor sad du så i dag?

Havde du en anden barndomsdrøm?

Jeg har som barn aldrig haft en drøm om at blive professor. Fra jeg gik i gymnasiet, ville jeg studere filosofi eller idéhistorie. Og det blev idéhistorie.

7. Hvilken overset filosof vil du anbefale andre at stifte bekendtskab med?

Jeg tror, at middelalderfilosofien er meget overset. Den kommer jo ind under udtrykket ”den mørke middelalder” til trods for, at filosofien her var alt andet end mørk – den var både lys og skarp. Et godt bud kunne f. eks. være Duns Scotus.

8. Hvilket skjult talent gemmer du på?

Hvis der er nogle, er de så skjulte for mig selv, at jeg ikke kan se dem.

9. Frederik Stjernfelts spørgsmål fra sidste nummer:

Hvad er det for noget med de biler?

For mig er biler den bedste symbiose af frihed og skønhed – og her ser jeg selvfølgelig bort fra familieakvarier, der måske giver frihed, men til gengæld ikke skønhed. Bilen er virkelig, som filosofen Adorno engang sagde: frihedens medium.

10. Hvilket spørgsmål kunne du tænke dig at stille til en professor og til hvem?

Jeg kunne godt tænke mig at spørge historikeren Thorsten Borring Olesen: hvorfor kender du egentlig til alt om fodbold?